

NÄKÖKULMA JA EMPATIA ELÄINKERRONNASSA

Marja-Leena Liipo
Pro gradu -tutkielma
Suomen kieli
Helsingin yliopisto
Toukokuu 2020

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen tiedekunta / Suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto		
Tekijä – Författare – Author Marja-Leena Liipo		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Näkökulma ja empatia eläinkerronnassa		
Oppiaine – Läroämne – Subject Suomen kieli		
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year Toukokuu 2020	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 82 s.
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Pro gradu -tutkielmani käsittelee empatiaa ja näkökulmanvaihtoa lemmikkieläinblogien ja Facebookin eläinsivujen kerronnassa. Blogissa ja Facebook-sivuilla kerrotaan eläinten päivittäisestä elämästä usein kuvien kera. Kertojana teksteissä voi olla eläimen omistaja tai eläin itse. Kutsun tutkimuksessani tätä eläimistä ja niiden tekemisistä kertomista eläinkerronaksi. Tavoitteenani on selvittää eläinkerronnassa toistuvat kerrontaan, moniäänisyyteen ja näkökulmanvaihtoon liittyvät kielelliset keinot, jotka kutsuvat lukijaa kokemaan empatiaa eläintä kohtaan.</p> <p>Tutkimukseni on lingvististä tekstintutkimusta, ja se pohjaa systeemis-funktionaaliseen teoriaan. Tutkin tekstejä sosiaalisena ilmiönä, jonka merkitykset nousevat tekstistä yksittäisten kielellisten valintojen kautta. Hyödynnän tutkimuksessani myös erityisesti fokalisointiin, näkökulmanvaihtoon ja kerrontaan liittyviä teorioita sekä fenomenologista tutkimusta ihmisen kokemasta empatiasta eläimiä kohtaan. Sen mukaan ihminen voi ymmärtää eläimen kehollisen samankaltaisuuden ja hetkellisesti samastua eläimen kokemukselliseen tilaan.</p> <p>Eläinkerronnassa käytetään myös paljon kuvia. Esitän tutkimuksessani, että kuva ja teksti tulee lukea toistensa vaikutusalueella. Kuva voi toimia kuvituksena kertomukselle, jolloin se on tekstin vaikutusalueella. Toisaalta kuva voi olla olennaisen tärkeä tekstin ymmärtämisen kannalta. Tämä toteutuu erityisesti eläimen näkökulmasta kerrotuissa minä-muotoisissa teksteissä. Kuvien tehtävä on näissä toimia tekstiosan johtoilmauksena, jolloin niihin liittyvä teksti puolestaan on referaattiosana. Teksti on silloin kuvan vaikutusalueella.</p> <p>Määrittelen ensin eläinkerronnalle kolme kerrontatyyppiä sen mukaan, kuka on tekstien pääasiallinen kertoja. Sen jälkeen tutkin jokaisessa ryhmässä esille nousevia kielellisiä valintoja, jotka mahdollistavat empaattisen eläytymisen. Kerrontamuoto itsessään on jo eläytymistä kutsuva kielellinen valinta. Ensimmäisessä ryhmässä on ulkoinen kertoja ja toisessa ja kolmannessa ryhmässä minä-kertoja. Jälkimmäiset ryhmät eroavat siinä, että toisessa ryhmässä kertojana on ihminen ja kolmannessa eläin. Näiden kolmen kerrontatyyppin lisäksi tarkastelen muutamia eläinkerronnassa yleisesti käytettyjä kielellisiä keinoja, joilla luodaan tekstiin empaattisen eläytymisen mahdollisuuksia.</p> <p>Osoitan tutkimuksessani, että eläinkerronnan fokalisaatio siirtyy usein eläimen näkökulmaan, mikä mahdollistaa lukijan empaattisen eläytymisen eläimen osaan. Tutkimuksestani selviää, että eläinkerronta sisältää runsaasti erilaisia keinoja, joilla empatiaa osoitetaan tai kutsutaan.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords tekstintutkimus, empatia, näkökulma, fokalisaatio, kerronta, eläinkerronta		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Keskustakampuksen kirjasto		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

Omistettu Cisulle, ystäväni kissalle,
jonka ansiosta löysin lemmikkieläinblogit.

SISÄLLYS

1 Johdanto.....	2
1.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	3
1.2 Teoreettinen viitekehys.....	5
1.3 Empatia.....	9
1.3.1 Empatia ihmisen ja eläimen välillä.....	10
1.3.2 Empatia kielitieteessä.....	11
2 Tutkimusaineisto	13
2.1 Blogit.....	14
2.2 Blogien rakenne	15
2.3 Facebook	17
2.4 Facebook-sivun rakenne	17
3 Eläinkertomukset ja kertojat.....	19
3.1 Jatkuvat kertomukset	19
3.2 Yksittäinen päivitys kertomuksena	22
4 Kuva ja teksti toistensa vaikutusalassa.....	25
5 Näkökulma.....	32
5.1 Ulkoinen kertoja.....	33
5.1.1 Eläinten nimitykset.....	35
5.1.2 Ihmisten nimitykset.....	38
5.2 Minä-kertojana ihminen	39
5.2.1 Huoltenkerronta	40
5.2.2 Eläimen puheen referointi.....	43
5.3 Minä-kertojana eläin.....	45
5.3.1 Miten eläin puhuu?	46
5.3.2 Referointi	49
5.3.2 Nimeäminen.....	52
5.3.5 Muut affektiiviset ilmaukset	55
5.3.6 Huoltenkerronta	57
5.4 Muita yleisiä empatiaa kutsuvia keinoja.....	59
5.4.1 Nollapersoona.....	60
5.4.2 Passiivi	62
5.4.3 Demonstratiiviset ilmaukset.....	63
5.4.4 Yleisön puhuttelu.....	66
6 Lopuksi.....	69
Aineisto.....	72
Blogit	72
Facebook.....	73
Lähteet	77

1 Johdanto

Tutustuin kymmenisen vuotta sitten internetissä minua kiehtoneeseen ilmiöön – lemmikkieläinblogeihin. Näissä blogeissa lemmikkien omistajat kirjoittivat lemmikkiensä elämästä ja lemmikkieläinperheen päivittäisistä tapahtumista. Äänessä olivat sekä omistajat että lemmikit itse. Kuluneen kymmenen vuoden aikana lemmikkieläinsivut ovat levinneet myös sosiaaliseen mediaan. Esimerkiksi Facebookissa on lukuisia sivuja, joiden päähenkilönä ja usein myös kertojana toimii koira, kissa tai jopa lemmikkihanhi. Äänessä eivät ole enää pelkästään lemmikit, vaan Facebookin sivuilla seikkailevat myös tuotantoeläimet, joiden elämää voi seurata esimerkiksi liha- tai maitokarjan kasvattajien ylläpitämillä sivuilla.

Sekä blogit että sosiaalisen median kanavat ovat avanneet periaatteessa kenelle tahansa mahdollisuuden omien tekstien ja valokuvien julkaisuun. On kiinnostavaa tarkastella tällaisten ei-ammattikirjoittajien kielenkäyttöä. Kirjoittajien joukossa saattaa toki olla myös ammattikirjoittajia, ja joidenkin sivujen, esimerkiksi maatilasivujen, ylläpidon motiivi voi olla kaupallinen tai imagollinen. Se ei muuta kuitenkaan sitä, että eläimistä kirjoittaminen näyttää olevan leikkiä kielen avulla. Kun aikuinen ihminen kirjoittaa tarinaa eläimen näkökulmasta ja saa kommentteihin vastauksia, joissa toiset aikuiset ihmiset kirjoittavat vastauksia omien lemmikkiensä nimissä, luovat kielenkäyttäjät ympärilleen moniäänistä kielellistä leikin maailmaa, jonka he yhteisestä sanattomasta sopimuksesta hyväksyvät.

Tämä uudenlainen tarinankerronta on tutkimukseni kohteena. Blogit ja sosiaalisen median kanavat ovat joiltain osin erilaisia, mutta itse tekstisisältö on niissä hyvin samantyyppistä, joten olen ottanut tähän tutkimukseen tekstejä molemmista kanavista. Yhteistä teksteille on, että niissä kerrotaan eläinten elämästä tarinoiden muodossa. Käytän tässä tutkimuksessa näistä kaikista teksteistä termiä *eläinkerronta*. Lisäksi käytän termiä *eläinpuhe* silloin, kun kyseessä on eläimelle annettu ääni, eli sen omaa puhetta ja ajatuksia kuvaava teksti.

Joidenkin mielestä tämän tyyppiset tekstit saattavat inhimillistävät eläimiä. Vaikka en tutkimuksessani käsittele julkaisuihin tulleita kommentteja, niistäkin huomaa, ettei eläinkerronta miellytä kaikkia. Koko ajan kehittyvä eläintutkimus

muokkaa kuitenkin käsitystämme eläinten mielestä ja tunteista. On jo huomattu eläinten kykenevän moniin ennen inhimillisinä pidettyihin asioihin – ja tutkimusmenetelmien kehittyessä uutta tietoa esimerkiksi eläinten tunteista saadaan jatkuvasti. Vaikka eläinkerronta voidaan nähdä pelkkänä hassutteluna ja leikkinä, saattaa sillä olla mahdollisuus murtaa sitä eroa, joka yleisen käsityksen mukaan jakaa meidät inhimillisiin ja eläimellisiin olentoihin.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Eläinkerronta tuntuu usein tavoittavan jotain, mikä herättää empatiaa nimenomaan eläintä kohtaan. Uskon alustavasti sen johtuvan siitä, että kerronnan fokalisaatio siirtyy usein eläimen näkökulmaan. Eläinkerronnassa kuvataan siis eläimen ajatuksia ja puhetta ilman, että ne välitetään jonkun toisen kertomuksen henkilön kautta. Tällainen esityksen traditio johtaa antiikin Kreikkaan ja Platonin luomiin käsitteisiin *mimesis* ja *diegesis*, jäljittely ja näyttäminen, joista jäljittely oli henkilöiden puheen suoraa esittämistä (Kalliokoski 2005: 17). Aristoteleen Runousopissa mimesikseen kytkeytyy empatian ajatus, sillä hänen kuvauksensa mimesiksestä otti huomioon eläytymisen, johon ihminen on kokemuksellisenä olentona kykeneväinen (Herlin & Visapää 2011: 15). Näin eläinkerronnan lukijalle aukeaisi mahdollisuus eläytyä – kokea samoja asioita kuin kertomuksen eläin silloin, kun eläinkerronnan näkökulma siirtyy jäljittelemään eläimen puhetta ja ajatuksia.

Tutkimuksessani pyrin löytämään ne eläinkerronnassa toistuvat, erityisesti kerrontaan, moniäänisyyteen ja näkökulman vaihtoon liittyvät kielelliset keinot, jotka kutsuvat lukijaa kokemaan empatiaa eläintä kohtaan. Pohdin tutkimuksessani sitä, miten empatiaa eläinkerronnassa osoitetaan. Minua kiinnostaa myös, käytetäänkö teksteissä empatiaa torjuvia kielellisiä valintoja. (Ks. Herlin & Visapää 2011: 26.) Tavoitteeni on muodostaa kattava näkemys siitä, miten kirjoitettu kieli voi toimia eläytymisen välineenä sekä internetin välityksellä tapahtuvassa viestinnässä että ihmisen ja eläimen välillä. Pyrin selvittämään, millaisilla kielellisillä keinoilla teksti voi avata lukijalleen pääsyn osalliseksi tapahtumiin, jotka sijaitsevat ajallisesti ja paikallisesti kaukana hänen omasta sijainnistaan.

Olen määritellyt aineistoni perusteella eläinkerronnalle kolme kerrontatyyppiä sen mukaan, kuka on tekstien pääasiallinen kertoja. Ensimmäisessä ryhmässä on ulkoinen kertoja, joka kertoo tapahtumista käyttäen kolmannen persoonan muotoa sekä ihmisistä että eläimistä. Hän kertoo tarinaa sen ulkopuolelta, eli ei mahdollisesti ole tarinan henkilö. Toisessa ja kolmannessa ryhmässä on minä-kertoja, eli kertojakin on tapahtumissa mukana. Ryhmät eroavat toisistaan kertojan osalta: toisessa ryhmässä kertojana on ihminen ja kolmannessa eläin. Näiden kolmen kerrontatyyppin lisäksi tarkastelen muutamia kaikille ryhmille yhteisiä keinoja, joilla luodaan tekstiin empaattisen eläytymisen mahdollisuuksia. Aivan kaikki aineistoni tekstit eivät asetu näihin jakoihin, vaan osassa eläinkerronnan tekstejä kerronta on vuoropuhelua tai vapaata epäsuoraa kerrontaa, jossa fokalisaatio vaihtelee. Kerronnan sisäisiä näkökulman vaihtoja tapahtuu myös kolmessa ensimmäisessä ryhmässä, eivätkä ryhmien väliset rajat muutenkaan ole kovin tiukat.

Minua kiinnostaa myös se, miten eläin puhuu tarinoissa ja miten kirjoittaja puhuu itsestään eläimen näkökulman kautta. Tekstissä ihminen antaa äänen eläimelle, vaikka toki on itse vastuussa kaikesta siitä, mitä eläin tällä annettulla äänellään sanoo. On kiinnostavaa tarkastella sitä, voiko ihminen eläimen äänellä sanoa jotain sellaista, mitä omalla äänellään ei voisi. Tätä voidaan tutkia hyödyntämällä sosiologi Erving Goffmanin esittämismuottia, johon kuuluvat lausuman konkreettinen *esittäjä* (animator), ilmauksen *tekijä* (author) ja *toimeksiantaja* (principal). Esittäjä voi kertoa omia ajatuksiaan, jolloin hän on myös tekijä. Esittäjä voi myös toistaa jonkun muun ajatuksia, jolloin tekijä on tämä ajatusten alkuperäinen lähde. Tekstin arvomaailma puolestaan on toimeksiantajan hallinnassa. (Goffman 1981: 144–146, Peräkylä 2001: 358.) Eläinkerronnassa toimeksiantajana toimii ihminen, joka kuitenkin voi kätkeytyä eläinpuhujan taakse. Myös tekijä on eläinkerronnassa ihminen, mutta lukijaa pyydetään kuitenkin hyväksymään se mahdollisuus, että tekijä voisi olla myös eläin. Tämä vaatii eläinkerronnan lukijalta sitä, että hän hyväksyy kyseisen olettamuksen yhdeksi eläinkerronnan ominaispiirteistä. Samalla lukija solmii tekstin kanssa eräänlaisen empaattisen esisopimuksen, jossa hän sitoutuu hyväksymään eläinpuheen mahdollisuuden – ja samalla vastaa tekstin sisältämään empaattisen eläytymisen kutsuun. Esittäjänä eläinkerronnassa voi olla sekä eläin että ihminen. En paneudu edellä esitettyyn jaotteluun tai esittämismuottiin tämän

syvällisemmin, mutta hyödynnän sitä tutkiessani eläinkerronnan moniäänisyyttä ja sitä, kenen ääni tekstissä kuuluu ja keneen empatia kohdistuu.

Tutkimukseni kulku on seuraavanlainen. Tässä johdantokappaleessa käyn läpi tutkimukseni tavoitteet ja teoreettisen viitekehyksen. Lisäksi paneudun empatian käsitteeseen ja fenomenologiseen tutkimukseen empatiasta ihmisen ja eläimen välillä. Toisessa kappaleessa esittelen aineistoni ja kerron hieman eläinkerronnan sivujen rakenteesta ja tärkeimmistä yleisistä huomioista. Kolmannessa kappaleessa tutkin eläinkerronnan kertomuksellisuutta ja sitä, mikä tekee julkaisuista kertomuksia. Sen jälkeen pohdin neljännessä kappaleessa kuvan ja tekstin yhteyttä ja esitän ajatukseni siitä, miten niitä pitäisi lukea toistensa vaikutusalassa. Viidennessä kappaleessa siirryn tutkimaan kolmea aiemmin mainitsemaani eläinkerronnan tyyppiä ja erittelen niille ominaisia kielen käytön tapoja ja empatiaa mahdollistavia piirteitä. Sen lisäksi käsittelen näkökulman vaihdossa käytettäviä kielellisiä keinoja ja moniäänisyyden rakentumista eläinkerronnassa. Viimeisessä kappaleessa esittelen vielä aineiston pohjalta nousseet havainnot ja pohdin mahdollisia jatkokysymyksiä ja tutkimuksen aikana heränneitä ajatuksia.

1.2 Teoreettinen viitekehys

Tutkimukseni on lingvististä tekstintutkimusta, jossa tarkastelen konkreettisia tekstejä kvalitatiivisesti ja empiirisesti. Lähestyn tutkimusongelmaani funktionaalisesti, eli tutkin nimenomaan kielenkäyttöä sosiaalisena ilmiönä ja pyrin selvittämään, miten merkitykset rakentuvat tekstissä kielenkäyttäjien tekemien valintojen kautta. (Luukka 2000: 135–139). Minua kiinnostaa myös se, miten kielenkäyttöä saattavat värittää kirjoittajan tunteet ja ideologiat jopa silloin, kun ihminen ei niitä itse tiedosta.

Suomalaisessa lingvistiikassa tekstejä käytettiin pitkään lähinnä aineistoina ja rajausperusteina, kun tutkittiin murteita, kielihistoriaa ja kielen rakenteita. Varhaisinta varsinaista suomalaista tekstintutkimusta edustaa vuonna 1975 julkaistu Nils Erik Enkvistin Tekstilingvistiikan peruskäsitteitä. (Juvonen, Virtanen & Voutilainen 2012: 453–456.) Vaikka tekstin käsitettä ei vielä 1900-luvun puolivälissä ollut olemassa, ei ajatus kokonaisista teksteistä ollut vieras. Rafael Koskimies

näyttää jo silloin haastaneen suomen kielen tutkijoita Yleisessä Runousopissaan väittäessään, että kontekstistaan irrotettu sana ei itsessään voi sanoa mitään. Se saa merkityksensä vasta kokonaisessa lauseessa, sillä kielen luonteeseen kuuluu pyrkimys kokonaisuutta kohti. Hän kirjoittaa: ”Eräs merkki tästä eheytyvän kokonaisuuden laista kielen alalla on se tosiasia, että lause eikä yksityinen sana (paitsi tietenkin milloin yksi sana muodostaa elliptisen lauseen) on kielen todellinen yksikkö.” Vasta lauseen tai lausejaksojen muodostama kokonaisuus kantaa sielullista monisäikeisyyttä. Se ei koske pelkästään kaunokirjallisuutta, vaan myös arkipuhetta ja tieteellistä proosaa. (Koskimies 1949: 118.)

Tekstin käsite on ollut Vesa Heikkisen mukaan kuitenkin ainakin implisiittisesti mukana suomalaisessa lingvistiksessäkin perinteessä jo ennen käsitteen varsinaista syntyä. E. N. Setälän vuonna 1961 käyttämät määritelmät *kielellinen ilmaus* ja *kirjoitus* ovat jo lähellä nykyistä tekstin määritelmää. Myös Penttilä mainitsee lausetta määritellessään, että ehkä tarvetta olisi vielä tätäkin suuremmalle yksikölle. Siron lauseopissa vuonna 1963 rinnastetaan teksti puheen kirjoitetuksi vastineeksi. Tekstin määritelmiä on 1960-luvun jälkeen esitetty useita. Yksi 1990-luvun puolivälissä syntyneistä perusajatuksista on, että ”Teksti ei ole vain lingvistinen yksikkö, vaan inhimillisen vuorovaikutuksen, kommunikoinnin ja kognition tapahtuma.” (Heikkinen 2012: 62–63.) Teksti voi olla myös muuta kuin kirjoitettua kieltä, jollaisena se usein arkikielessä ymmärretään. Mitä tahansa kulttuurista luomusta voidaan tutkia tekstinä, myös esimerkiksi kuvaa, rakennusta tai musiikkikappaletta (esim. Fairclough 1995: 4, tässä Heikkinen 2012: 59.)

Funktionaaliset kieliteoriat syntyivät 1960-luvulla. Niiden avulla ryhdyttiin tarkastelemaan kielen käyttöä, tehtäviä ja kontekstia, ei pelkästään kielen järjestelmää. Tekstilingvistiikka tutkiikin kokonaisia tekstejä funktionaaliselta kannalta. Muita funktionaalisia teorioita ovat mm. sosiolingvistiikka, keskusteluntutkimus sekä kognitiivinen ja kriittinen lingvistiikka. (Karlsson 2004: 33.) Tutkimukseni taustalla on ajatus, että merkitykset nousevat tekstistä yksittäisten kielellisten valintojen kautta. Ajatus perustuu M.A.K. Hallidayn systeemifunktionaaliseen kielioppiin, josta Leena Kuikka kirjoittaa näin: ”Kielellisillä valinnoillamme paitsi kuvaamme maailmaan ja kokemuksiimme, myös rakennamme vuorovaikutusta ja merkityksiä kulloisessakin kontekstissa.” (Kuikka 2009: 42).

Samalla tavalla kieleen suhtautuu myös kognitiivinen kielentutkimus (esim. Onikki 2000). Kielenkäyttäjä valitsee kielen merkityspotentiaalista kyseiseen tilanteeseen sopivan ilmauksen joko tietoisesti tai tiedostamatta (Halliday 1985: 7–8).

Heikkinen ehdottaa tekstintutkimukseen mallia, jonka lähtökohtana on systeemis-funktionaalinen kieliteoria. Kvalitatiivisen tekstianalyysin tulee sen mukaan erottaa tekstin konkreettiset puitteet ja abstraktit kontekstit sekä tutkia tekstissä näkyviä valintoja useiden merkitystasojen näkökulmasta. Jotta tämä olisi mahdollista, pitää tekstiä tutkia monimerkityksellisenä kokonaisuutena, jota on tutkimuksessa eriteltävä valintoina merkityspotentiaalista. (Heikkinen 2007: 5.)

Tutkimukselleni on ollut suurta hyötyä myös erityisesti moniäänisyyden ja referoinnin tutkimuksesta. Erityisesti Markku Haakanan ja Jyrki Kalliokosken toimittama Referointi ja moniäänisyys (2005) on toiminut valaisevana taustatutkimuksena. Eläinkerronnassa silmiinpistävää on eläimen näkökulmaan siirtyvä keronta, joten teoriat erityisesti referoinnin osalta ovat hyödyttäneet suuresti tutkimustyötäni.

Lea Laitinen (2009) on tutkinut Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien kerontaa eläimistä ja on kiinnittänyt huomiota erityisesti *se-* ja *hän-*pronomien käyttöön. Laitisen mainitsemat esimerkit suomen puhekielestä paljastavat keinoja, joilla puhujat ovat referoineet muun muassa eläinten kognitiivisia prosesseja ja tiloja. Laitinen osoittaa pronomien käytön tutkimuksellaan, että eläimet on normittamattomassa puhesuomessa laskettu mukaan puheyhteisöön aktiivisina osallistujina, joiden käyttäytymistä on tulkittu vuorovaikutuksessa. Eläinten puhetta on Laitisen esittelemien esimerkkien mukaan referoitu samoilla keinoilla kuin ihmisten puhetta kuten seuraavassa esimerkissä. (Laitinen 2009: 118.)

1. Jos toinen [kuttu] hävis ni [voittaja] sittem meni peräsä viälä ja prötteli sitä ja *oli kommeeta että nyt häv voitti sut kumminki.* (Virtaranta 1976: 276)

Eläimistä kertominen ja niiden ajatusten tulkitseminen sekä kokemuksiin eläytymisen ei siis ole vain internet-ajan asia. Mielenkiintoinen esimerkki on myös Seitsemän veljeksien kuvaus Laurin šamaanimatkasta, jossa Lauri samastuu myyränpoi-kaseen. Laitinen kirjoittaa, että eläytyminen eläimeksi on täydellinen kielioppiin asti. Lauriin viitataan koko ajan pronominilla *hän*. (Laitinen 2009: 117.)

2. Samoin nytkin, koska hän aatteli itseänsä myyrän poikaseksi, rähmästeleväksi, syvällä maa-emon kohdussa.

Hän nukkui, mutta uni jatkoi hänen mielensä kuvailusta. Koko hänen ruumiinsa, niin hänestä tuntui, supistui äkisti hienokarvaiseksi myyräksi, silmänsä kävivät kovin pieniksi, mutta kämmenensä pullistuivat senkaltaisiksi hansikkaiksi, ja valmis oli myyrä, joka nummen kohdussa kaiveli honkien juurien alla. Siellä hän möyrieli ja kaiveli, kaiveli itsensä lopulta ylöspäin pitkän hongan lahounutta sydäntä, ehti latvan viimeiseen huippuun ja huomasi nyt istuvansa keskellä tuulenpesää hienossa, sammaleisessa karsinassa. »Tässä on minun hyvä olla, tässä tahdon asua ijankaikkisesti», aatteli hän, katsoa tirkistäen pienillä myyräsilmillään kammionsa pienestä akkunasta ulos. (Kivi 2004)

Tarkastelukulmani eläinkerronnan teksteihin on lingvistinen, mutta olen ottanut tutkimukseeni työkaluja myös kirjallisuustieteestä. Kirjallisuustutkimuksen puolelta erityisesti fokalisointiin, näkökulmanvaihtoon ja kerrontaan liittyvät teoriat ovat tutkimukselleni hyödyllisiä. Kattavaa tutkimusta aiheesta on erityisesti Shlomith Rimmon-Kenanin teoksessa Kertomuksen poetiikka (1991). Tutkiessani eläinkerronnan rakenteita olen hyödyntänyt William Labovin kertomusten rakennetta koskevaa tutkimusta kirjassa *Language in the Inner City* (1977).

Kielitieteessä ja fenomenologisessa filosofiassa tehty empatiatutkimus luo myös teoriakehystä tutkimukselleni. Empatian ja kielen suhdetta ovat tutkineet mm. Ilona Herlin, Emmi Laukkanen, Maria Mäkinen, Jutta Salminen ja Laura Visapää toimittamassaan julkaisussa *Kieli ja empatia* (2011). Kognitiivisessa kielentutkimuksessa on tutkittu kielen ja keuhollisuuden yhteyttä: ”Fenomenologisesta filosofiasta lähtöisin olevin painatuksin kognitiivinen kielentutkimus tarkastelee kieltä käyttävää ihmistä maailmaan kehonsa kautta kiinnittyneenä” (Herlin & Visapää 2011: 7–8). Teoriasuunta pohjaa näkemykseen siitä, että koko ihmisen käsiterakenne muotoutuu vuorovaikutuksessa maailman ja toisten ihmisten kanssa (Esim. Lakoff & Johnson 1999). Seuraavassa kappaleessa avaan tarkemmin empatiakäsityksen historiaa ja käyttöä fenomenologisessa tutkimuksessa ja kielitieteessä.

1.3 Empatia

Empatia on monen tieteenalan käyttämä termi, jolle on kertynyt runsaasti erilaisia määritteitä historian varrelta ja eri tutkimusaloilta. Jos mietitään humanistisia aloja yleisesti, voidaan ajatella empatian kytkeytyvän niihin kaikkiin jollain tavalla. Kyse hän on ihmisten ja ihmisten luoman kulttuurin eri alueiden ymmärtämisestä. Empatian merkitystä vieraiden kulttuurien ja kielitieteen tutkimisessa on korostanut Esa Itkonen (2008), joka luonut pohjaa käsitteen merkitykselle kielitieteellisessä tutkimuksessa (Herlin & Visapää 2011: 19).

Vaikka seuraava katkelma Rafael Koskimiehen Yleisestä runousopista on vanha, on siinä mielestäni kiteytetty hyvin se, miten esimerkiksi taidetta voidaan tulkita ja miksi tulkintaan tarvitaan empatiaa: ”Taideteosta voidaan tarkastella objektiivisena ilmiönä, mutta sen yhteydessä ei voi toisaalta milloinkaan täysin jättää huomioonottamatta, se on lähtöisin ihmisestä ja vetoaa ihmisen sieluun.” (Koskimies 1949: 14). Tuo välimatka ihmisestä toiseen voidaan ylittää empatian käsitteen avulla.

Empatia-käsite on peräisin saksalaisesta estetiikasta, jossa sitä tarkoittavaa sanaa, *Einfühlung*, käytettiin tarkoittamaan eläytymistä johonkin, niin että ”tuntee jotakin jossakin”. (Ruonakoski 2011: 79.) Empatia-termin otti kuitenkin toden teolla käyttöön Theodor Lipps, joka esitti, että empatia on keskeinen termi esteettisten kokemusten filosofisessa tai psykologisessa tutkimuksessa. Hän painotti, että empatia on keino, jonka avulla näemme toisemme ajattelevina olentoina. (Stanford Encyclopedia Of Philosophy 2019 ja Ruonakoski 2011: 80.)

Yleisesti ajatellaan, että empatia on hetkellistä samastumista toiseen – tämän sisäisen maailman, tunteiden ja kokemusten ymmärtämistä ja sen jälkeen paluuta omaan kokemusmaailmaan, jossa tilannetta tarkastellaan objektiivisesti (Kalliopuska 1990: 24–27). Myös Ruonakoski painottaa, että pelkkä toisen tilaan asetuminen ei riitä, vaan on kyettävä myös erottamaan toisen kokemukset omista (Ruonakoski 2011: 144).

1.3.1 Empatia ihmisen ja eläimen välillä

Erika Ruonakosken teoksessa *Eläimen tuttuus ja vieraus* (2011) analysoidaan empatian ilmiöitä ja tutkitaan sitä, miten inhimillinen subjekti voi tunnistaa vieraslajiset eläimet eläviksi olennoiksi ja siten jossain määrin eläytyä niiden liikkeisiin ja kehoon. ”Fenomenologisen analyysin valossa empatia on kehollinen ilmiö, jossa oma keho asettuu toisen kehon pariin, tunnistaa tämän vastaavaksi maailman suuntautumisen nollapisteksi kuin se on itsekin ja tavoittaa toisen kokemuksen ei-alkuperäisesti sen eleissä.” (Ruonakoski 2011: 18.)

Fenomenologinen tutkimus ei siis sulje eläimiä pois empatian kokemisen piiristä, vaan monet empatiateoreetikot ovat ajatelleet empatian kohdistuvan myös eläimiin. Kaikki teoreetikot eivät kuitenkaan ole olleet yhtä mieltä siitä, kuuluuko kaikki eläinten käyttäytyminen empatian piiriin tai kattaako empatia eläinten lisäksi myös kasvit ja elottomat luonnonoliot. (Ruonakoski 2011: 78.)

Esimerkiksi Lipps oli sitä mieltä, että tunnemme empatiaa myös eläimiä kohtaan, koska niiden ruumiinmuodot vertautuvat omiimme. Tosin eläytyminen eläimiin on erilaista kuin ihmisiin, koska kehoissa on niin paljon eroavaisuuksia. Ruonakoski itse ei miellä ihmisiin ja eläimiin kokemamme empatian poikkeavan toisistaan millään tavalla. Empaattisten prosessien avulla tunnistetaan muut elolliset olennot, joiden maailmaan ihmisten on mahdollista osallistua emotionaalisesti, kinesteettisesti ja mielikuvituksen avulla. (Ruonakoski 2011: 122).

Ruonakoski määrittelee empatian näin: ”Itse katson, että empatia on ymmärrettävä monitasoiseksi prosessiksi, johon voi liittyä monenlaisia aistimuksia, tunteita, asenteita ja reflektiivisiä vaiheita ja jonka kohteena on toisen tilanteellinen keho.” (Ruonakoski 2011: 126). Koskaan ei kuitenkaan ole mahdollista aidosti tavoittaa toisen näkökulmaa täysin samanlaisena, vaan kyseessä on aina oma kuvitteellinen rekonstruktio toisen näkökulmasta. Mielikuvituksessa kuitenkin on mahdollista asettua toisen asemaan niin, että katselee maailmaa tämän näkökulmasta. (Ruonakoski 2011: 139.)

Tässä tutkimuksessa noudatan yleisintä näkemystä, että ihminen voi kokea empatiaa eläintä kohtaan. Ihminen voi ymmärtää eläimen kehollisen samankaltaisuuden ja hetkellisesti samaistua eläimen kokemukselliseen tilaan – toki oman

kuvitteellisen rekonstruktionsa mukaan – ja samalla kuitenkin erottaa omat ja toisen kokemukset.

1.3.2 Empatia kielitieteessä

Empatia on kielitieteessä verrattain nuori tutkimuksen kohde. Ylipäättään kielen avulla tapahtuvan tunteiden välittämisen tutkiminenkin on suhteellisen uutta (Kalliokoski 1996a: 10), joten ei liene ihme, ettei empatia-sanaa tavata kovinkaan usein lingvistisissä tutkimuksissa. Sen sijaan on käytetty esimerkiksi ilmauksia *myötäeläminen* (ks. esim. Korkalainen 2002) ja *tunteiden osoittaminen* (ks. Kalliokoski 1996a: 10). Myös *tunnistamista*, *samastumista*, *kerronnan läheisyyttä* ja *näkökulmaa* on voitu käyttää tutkittaessa vielä empatiaksi määrittelemättömiä ilmiöitä kielessä (Herlin & Visapää 2011: 20).

Aiheesta on siis jonkin verran tutkimusta. Jyrki Kalliokoski on tutkinut empatiaa vanhoja uutistekstejä käsittelevässä artikkelissaan (1996b) ja Lea Laitinen (1995, 2006) puolestaan on tiettävästi ensimmäisenä fennistiikassa käyttänyt tutkimuksessaan tunnistamisen ja samastumisen käsitettä kieliopillisten rakenteiden selittämiseen tutkiessaan suomen nollapersoonarakennetta (Herlin & Visapää 2011: 20). Vuonna 2011 ilmestynyt *Kieli ja empatia* -julkaisu on ensimmäisiä kotimaisia tutkimuksia nimenomaan empatian ja kielen suhteesta sekä empatiaan kytkeytyvästä aiemmasta tutkimuksesta (Herlin, Laukkanen, Mäkinen, Salminen & Visapää 2011). Se avaa näkökulmia empatian ja kielen yhteydestä. Sari Häkkinen kirjoittaa edellä mainitussa julkaisussa, että empatia kytkeytyy kielen näkökulmien ristiriitaan. ” – – toisaalta kielenkäyttäjät tiedostavat, että heidän maailmansa on yhteinen, toisaalta he tunnistavat eri kielenkäyttäjien erilaiset näkökulmat asioihin ja maailmaan.” (Häkkinen 2011: 29).

Helsingin yliopiston suomen kielen laitoksessa on tehty viime vuosina kaksi pro gradu -tutkielmaa empatiasta: Jenni Ala-Röyskön (2013) *Empatia* aikauslehtien lääkäripalstoilla ja Niina Salosen (2016) *Empatia* lapsettomuutta käsittelevissä internetkeskusteluissa. Myötäelämistä puolestaan on tutkinut Maria Korkalainen (2002) keskusteluntutkimuksen pro gradu -tutkielmassaan *Myötäelämisen*

dynamiikkaa – affiliaation kutsuminen, tarjoaminen ja torjuminen nuorten naisten omakohtaisessa kokemuskerronnassa.

Näkökulmaa ja asennoitumista on tutkittu kirjoitetussa kielessä hyvin paljon varsinkin kielen ja vallan suhteita analysoitaessa. Tutkimusten mukaan teksteissä on aina näkökulma, jonka kirjoittaja on siihen valinnut. Valinnan tietoisuuden aste toki vaihtelee, mutta täysin objektiivista tekstiä ei ole olemassa. (Kalliokoski 1996a: 13.)

Kielen affektiivisuutta on käsitellyt esimerkiksi Johanna Komppa (2006), joka on käyttänyt apunaan Claudia Caffin ja Richard Janneyn (1994) tutkimuksia affektiivisuudesta ja emotiivisuudesta kirjoittaessaan urheiluaiheisen ylioppilasaineen affektiivisuudesta. Affektiivisilla ilmauksilla kuvataan omaa suhtautumista tai asennoitumista: ”Puhetoimintoja, joissa affektiivisiä ilmauksia herkästi esiintyy, ovat vastaanottajalle kohdistetut pyynnöt ja kehotukset, arkaluontoisten asioiden esittäminen sekä syytökset, hellittelyt ja kiusoittelut.” (ISK § 1707). Affektiivisuus on hyvin tilannesidonnaista, ja tärkeänä osana tilannetta on puhujien välinen suhde. Affektiivisilla ilmauksilla puhuja ohjaa vastaanottajan tulkintaa puheena olevasta asiasta. (ISK § 1707.) Affektisuus kulkee kaikkien kielenkäyttäjän tekemien kielellisten valintojen läpi. Se näkyy niin prosodisissa ja äänteellisissäkin piirteissä kuin kieliopillisissa kategorioissakin aina morfeemeista lauserakenteisiin ja sanavalintoihin asti. (Kalliokoski 1996a: 10.) Affektiset ilmaukset ainakin osittain lomittuvat empatian kanssa (ks. Visapää 2014).

2 Tutkimusaineisto

Internetistä on tullut ihmisille kanava, jonka avulla he voivat kertoa näkemyksistään ja arvoistaan sekä osoittaa kuuluvansa erilaisiin ryhmiin. Blogit ja sosiaalisen median kanavat kuuluvat olennaisena osana tähän uuteen yhteisölliseen mediaan eli niin sanottuun web 2.0 -ilmiöön (Alasilta 2009: 48). Se korostaa sosiaalisia suhteita, avoimuutta ja verkostoja. Ilmiön olennainen piirre on, että käyttäjät itse luovat sisältöä internetiin. (Hintikka 2007: 6–7.)

Blogit ja Facebook-sivut ovat yhden ihmisen tai ryhmän kirjoittamia pääasiassa julkisia sivuja. Blogeja on mahdollista jakaa myös vain valituille henkilöille. Ensimmäisiä blogeja on alettu kirjoittaa 1990-luvun puolivälissä (Alasilta 2009: 66). Sana *blogi* on lainaa englanninkielisestä termistä *blog*, joka puolestaan on lyhenne termistä *weblog*. Alkuaan weblog oli yhdistelmä sanoista *web log*, mutta se käännettiin pian muotoon *we blog*. (Kilpi 2006: 11.)

Vuonna 2010 MOT Kielitoimiston sanakirja määritteli blogin verkkopäiväkirjaksi, eli se oli "WWW-sivu johon tehdyt päiväkirjamaiset kirjoittajan elämää t. harrastuksia koskevat merkinnät ovat aikajärjestyksessä, 'nettipäiväkirja', 'blogi'." (MOT s.v. *blogi* 19.4.2010). Vuonna 2020 Kielitoimiston määritelmä on kuitenkin hiukan muuttunut, blogin määritellään olevan ”verkkosivusto johon tehdyt aikajärjestyksessä olevat merkinnät ovat päiväkirjamaisia t. käsittelevät asiaa kirjoittajan t. kirjoittajien näkökulmasta, verkkopäiväkirja, nettipäiväkirja; myös yksittäisestä blogimerkinnästä.” (MOT s.v. *blogi* 21.2.2020). Alasilta onkin huomauttanut, että nettipäiväkirja on ollut olemassa jo ennen blogia. Nettipäiväkirja ja blogi ovat hänen mukaansa rinnakkaisia julkaisumuotoja, mutta toisinaan ne voivat muistuttaa toisiaan. Nettipäiväkirja on siis yhdentyyppinen blogi. (Alasilta 2009: 22.) Blogi voikin koostua myös pelkistä valokuvista, linkeistä tai vaikka runoista. Mielestäni blogia voi pitää eräänlaisena päiväkirjana, jos ei ajattele päiväkirjaa yksityisenä muistiinpanovälineenä vaan osana suurempaa päiväkirjojen yhteisöä.

Blogit ja internetin keskustelupalstat olivat web 2.0 -ilmiön suosituimpia julkaisukanavia vielä 2000-luvun alkuvuosina, mutta 2010-luvulla Twitter ja Facebook nousivat niiden ohi (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013). Suomessa vuonna 2016 tehdyssä laajassa tutkimuksessa nuorten eniten suosimat palvelut

olivat 13–18-vuotiaiden keskuudessa WhatsApp ja YouTube, kun taas 23–29-vuotiaiden käyttäjien keskuudessa Facebook oli suosituin palvelu (Sosiaalinen media opetuksessa 2018). Oman näkemykseni mukaan Facebook on suosituin kanava myös sitä vanhempien sosiaalisen median käyttäjien keskuudessa.

Tutkimusaineistoni koostuu blogimerkinnöistä ja Facebook-päivityksistä. Olen jo alustavasti määritellyt aineistoni eläimistä kertovat tekstit eläinkerronnaksi ja tarkastelen niitä tekstilajina. Niissä toistuu sama aihe, ja alustavasti tarkasteltuna ne muistuttavat toisiaan. Seuraavissa alaluvuissa esittelen aineistoni ja tarkastelen aineiston internet-pohjaisten sivujen rakennetta, joka jossain määrin ohjaa sisällöntuottamista.

Internet-sivun rakenne muotoutuu sen mukaan, millaista laitetta sen lukemiseen käytetään, joten tietokoneen ja älypuhelimien kautta tarkasteltuna sivu on hiukan eri näköinen. Olen yhtenäisyyden vuoksi ottanut sekä blogi- että Facebook-sivun rakenteeseen esimerkiksi kuvakaappauksen tietokoneen ruudulta, koska tietokoneella tarkasteltuna sivun toiminnot näkyvät laajemmin kuin mobiililaitteen ruudulta.

2.1 Blogit

Kaikki aineistoksi keräämäni blogimerkinnät ovat olleet julkisia ja kenen tahansa luettavissa. Osa blogeista on sellaisia, jotka olen sattumalta löytänyt ja joita olen alkanut seurata, kun taas osa on poimittu erilaisilta blogeja listaavilta sivustoilta. Sivustoilta on mahdollista etsiä tiettyyn aihepiiriin kuuluvia blogeja avainsanojen avulla. Olen tutkinut blogimerkintöjä kokonaisina, mutta koska ne voivat olla hyvinkin pitkiä, olen sisällyttänyt esimerkkeihin vain katkelmia teksteistä.

Olen poiminut aineistoksi 18 blogimerkintää, joiden linkit ovat tutkielman lopussa. Olen saattanut käyttää samaa blogimerkintää esimerkkinä useammassakin kohdassa. Osa tutkimuksestani on tehty vuonna 2010 ja sisältää esimerkkejä silloin kerätystä aineistosta. Tässä joukossa on muutamia blogeja, jotka on jo suljettu ennen tutkimukseni julkaisuajankohtaa. Näiden esimerkkien kohdalla mietin pitkään, poistaisinko ne tutkimuksesta kokonaan. Kaikki tekstit internetissä ovat katoavaisia, ja mikä tahansa tämänkin tutkimuksen aineistona olevista sivusta voidaan

poistaa milloin tahansa. Sivut ovat kuitenkin olleet julkisia tekemäni tutkimuksen aikana, joten päätin säilyttää suljettujen sivujen esimerkit tutkimuksessa. Tieto näistä suljetuista blogeista on aineistolistasta tutkimuksen lopussa. Aineistoni ei sisällä tietoa tekstien kirjoittajista.

Aineiston olen poiminut melko sattumanvaraisesti. Olen kuitenkin pyrkinyt keräämään mukaan sekä kerronnaltaan että kirjoitustyyiltään erilaisia blogimerkintöjä, koska tarkoitukseni on tutkia eläinkerronnan ilmiötä mahdollisimman laajasti ja esitellä ilmiötä sekä luoda pohjaa aiheen mahdolliselle jatkotutkimukselle. Yksi valintakriteerini oli myös se, että pyrin ottamaan mukaan mahdollisimman paljon eri eläimistä kertovia blogeja. Aineistossa on eniten kissa- ja koirablogeja, joita yleisesti vaikuttaakin olevan eniten, mutta mukana on kuitenkin myös kaksi hamsteriblogia sekä gerbiili- ja siiliblogi.

Blogimerkinnöissä usein mukana myös valokuvia. Olen säilyttänyt esimerkeissä tiedon kuvien paikasta. Olen ottanut kuvat mukaan esimerkkeihin, jos ne olennaisesti kuuluvat tekstin tulkintaan. Kuvien käyttöön on saatu lupa blogien kirjoittajilta. Tekstit voivat olla kuvien yhteydessä hyvinkin lyhyitä, jopa vain yhden lauseen mittaisia. Valokuvien paikat on merkitty liitteisiin tekstillä [kuva]. Tutkin tarkemmin kuvan ja tekstin yhteistyötä luvussa 4.

2.2 Blogien rakenne

Blogien pitämiseen on tarjolla useita valmiita blogisivustoja, joiden kautta kirjoittajat saavat blogeilleen oman, yksilöllisen osoitteen ja tilan, jonne he voivat tallentaa tekstejä ja kuvia. Blogisivu rakentuu yleisemmin niin, että sivun ylälaudassa on vähintään blogin nimi, ja sivulla on yleensä myös jotain tietoa blogin kirjoittajasta tai blogin aiheesta sekä mahdollisesti linkkejä, sisällysluettelo, mainoksia tai muita osioita.

Eniten tilaa blogissa on varattu varsinaiselle sisältöpalstalle, johon tulevat *blogimerkinnät*. Blogimerkinnäksi kutsutaan jokaista yksittäistä blogin päivitystä. *Blogimerkinnän* rinnalla voidaan käyttää myös termejä *blogiteksti*, *blogikirjoitus*, *päivitys* tai ehkä yleisimmin englannista lainautunutta termiä *postaus*. Sanalla *blogi* voidaan nykyään tarkoittaa myös yksittäistä blogimerkintää. Itse käytän kuitenkin

tässä tutkimuksessa termiä *blogimerkintä* tai *päivitys* yksittäisestä julkaisusta ja termiä *blogi* ainoastaan koko blogisivusta.

Yksittäinen päivitys ei välttämättä sisällä otsikon lisäksi lainkaan tekstiä. Myöskään otsikko ei ole pakollinen osio blogimerkinnässä. Yksi blogimerkintä koostuu kuitenkin vähintään jonkinlaisesta sisällöstä, joka on useimmiten tekstiä, mutta voi olla myös vain kuva, video tai linkki muualle internetiin. Olennaisinta blogimerkinnöissä on se, että ne sijoittuvat blogisivulle niin, että uusimmat merkin-
nät tulevat ylimmäiseksi. Näin lukijan on helppo seurata uusimpia päivityksiä. Blogimerkinnässä näkyy yleensä julkaisupäivämäärä sekä tekstin kirjoittaja. Useimmi-
ten blogeissa on myös mahdollisuus kommentointiin.

Blogeissa on tyypillisesti jonkinlainen sisällysluettelo, joka kokoaa blogi-
merkinnät ajallisesti listaksi. Sen lisäksi voi sivulla olla aiheista koostuva avain-
sanalista (tag), joka helpottaa aikaisempien päivitysten löytymistä. Blogien rakenne
tukee siis selailua ja vanhojen blogimerkintöjen lukemista. Kuvassa 1 nähdään tyy-
pillinen blogisivun yläosan rakenne.

3. Kuva 1, kuvakaappaus blogista Blogger-alustalla: Blogisivun rakenne
(K-blogi – Koko lailla kissamaisesti 14.4.2010)

2.3 Facebook

Monilla eläimillä on sivu useammassa kuin yhdessä sosiaalisen median kanavassa. Esimerkiksi Seppo-koiralla on sivu Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa. Päivitykset kaikilla alustoilla näyttävät olevan yhtenäiset, eli sama sisältö on jaettu jokaiseen kanavaan. Olen valinnut tutkimukseen Facebook-sivujen sisällön, koska näyttäisi siltä, että se on eläinkerronnassa hyvin yleisesti käytetty sosiaalisen median kanava. Aineistonani on 15 Facebook-sivua.

Aineistonani käyttämät sivut olen etsinyt Facebookista joko hakutoiminnolla tai seuraamalla palvelun minulle suosittelemia sivuja. Palvelussa ei ole käytettävissä koostetta tai sisältölistaa aiheista, mutta yksittäiset Facebook-sivut saattavat sisältää linkkejä samankaltaisiin sivuihin. Lisäksi palvelu alkaa ehdottaa sisältöjä käyttäjän palvelussa viettämän historian perusteella.

Kuvien käyttö on Facebook-sivuilla yleisempää kuin blogeissa. Jokainen aineistoni yksittäinen päivitys sisältää myös kuvan tai videon. Olen ottanut kuvan mukaan esimerkkiin, jos kuvalla on selkeä vaikutus tekstiin. Kuvien käyttöön on saatu lupa Facebook-sivujen ylläpitäjiltä.

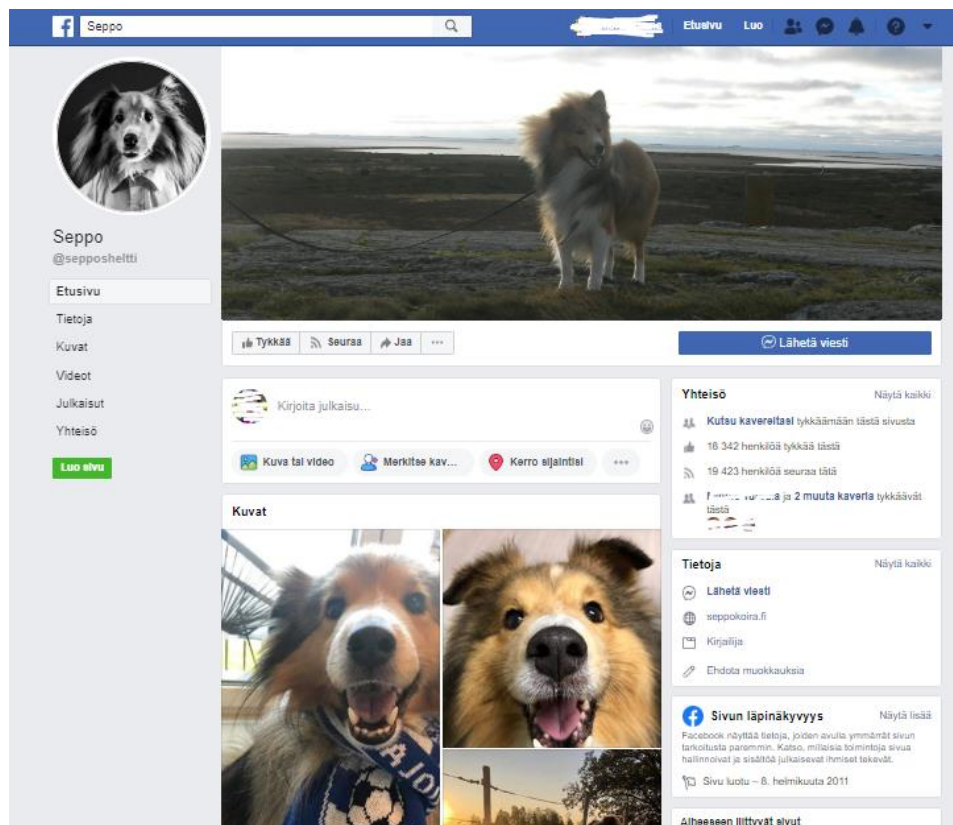
Aineistoon olen käyttänyt samoja metodeja kuin blogimerkintöihinkin. Facebook-sivujen aineisto ei merkittävästi poikkea blogimerkinnöistä, mutta blogeissa on tyypillisesti paljon enemmän tekstiä kuin Facebook-päivityksissä. Jälkimmäiset sisältävät usein vain kuvan ja muutaman lauseen, vaikka poikkeuksiakin on.

2.4 Facebook-sivun rakenne

Facebook-sivu muistuttaa rakenteeltaan hyvin paljon blogisivua. Sivun ylläpitäjä voi jossain määrin muokata sisällön näkyvyyttä, mutta perusosat ovat pakollisia. Facebook-sivulla on esimerkiksi oltava nimi, joka eläinteksteissä on useimmiten eläimen tai maatilan nimi, esimerkiksi: *Seppo*, *Pertti – perseilevä labradorinoutaja* tai *Maatila Kuninkaan Valtakunta*. Lisäksi sivulla on oltava päivittäjän profiilikuva ja kansikuva, eli sivun ylälaidassa oleva otsikkomainen kuva.

Sosiaalista mediaa luonnehtii päivitysten jatkuva virta, joten vanhojen sisältöjen hallinta tai tutkiminen ei ole helppoa. Blogeista poiketen sivuilta puuttuvat hakusanat ja sisällysluettelot, joten vanhempien merkintöjen etsiminen ei ole kätevää. Tässä korostuukin sosiaaliselle medialle ominainen ajassa eläminen. Vain uusimmilla päivityksillä on merkitystä. Tämä hankaloittaa tutkijan työtä, sillä tutkitavan sivuston ensimmäisten merkintöjen löytäminen on käytännössä mahdotonta, jos sivulla on satoja, ehkä tuhansia päivityksiä. Kuvassa 2 on tyypillinen Facebook-sivun rakenne.

4. Kuva 2, kuvakaappaus Facebook-sivulta: Facebook-sivun rakenne. (Kuvasta on piilotettu henkilötietoja) (Seppo 16.11.2019)

3 Eläinkertomukset ja kertojat

Analysoin aineistoani tässä tutkimuksessa kertomuksina. Kertojaksi asettautuminen antaa kielenkäyttäjälle erityisen mahdollisuuden eläytymiseen ja tunteiden osoittamiseen, koska kertojan on aina valittava kertomukseen jokin näkökulma. Täysin objektiivista havainnointia ei voi olla, vaan kertoja viestii aina myös sitä, miten hän hahmotta maailmaa tai suhtautuu kertomiinsa asioihin. Jo pelkästään kertominen on siis kielenkäyttäjä tekemä valinta. (Kalliokoski 1996a: 10–13).

Eläinkerronnan yksittäiset päivitykset muodostavat usein itsenäisen kertomuksen, mutta myös koko blogi tai Facebook-sivu voidaan nähdä jatkuvana, päivittyvänä kertomuksena, jossa jokainen päivitys muodostaa uuden luvun tai kappaleen. Tällä tavalla ajateltuna ne muistuttavat päiväkirjamerkintöjä.

Kertomukset ovat tyypillisiä henkilökohtaisissa blogeissa. Ne sisältävät yleensä kirjoittajan mielestä kertomisen arvoisia tapahtumia bloggarin elämästä. Niissä on usein myös huumoria tai yllättäviä tapahtumia, jotka rikkovat päivittäiset rutiinit. Myös median esille tuomien tapahtumien uudelleenkertominen sekä harrastuksiin ja kiinnostuksenkohteisiin liittyvien tarinoiden jakaminen tapahtuvat usein kertomusrakenteen avulla. (Eisenlauer & Hoffmann 2010: 85–86.)

3.1 Jatkuvat kertomukset

Blogin tai Facebook-sivun voidaan ajatella olevan jatkuvaa sisältövirtaa: kertomus, johon lisätään uusia lukuja vanhojen perään. Tämä luo sisältöön myös tiettyjä konventioita. Yksittäisissä päivityksissä ei esimerkiksi yleensä esitellä niissä esiintyviä ihmisiä tai eläimiä. Kirjoittaja voi jättää esittelyn tekemättä myös siksi, että sivuilla on useimmiten lyhyt esittely kirjoittajasta ja/tai eläimestä. Lisäksi voidaan olettaa, että useimmat lukijat ovat vakiintuneita seuraajia, jotka jo tietävät päivityksissä esiintyvät henkilöt. Esimerkissä 5 on blogisivulla ja esimerkissä 6 Facebook-sivulla olevat kokonaiset esittelyt sivun henkilöistä. Esittelyt voivat siis olla hyvinkin erilaisia ja niissä voidaan kertoa sivuilla esiintyvistä hahmoista hyvinkin erilaisella tarkkuudella.

5. Lauman jäsenet [otsikko]

Kertojahahmona useimmin esiintyy suomenlapinkoira Usma, eli Ikimuiston Dimantti Pönkeli s.5.6.2008. Lisäksi laumaan kuuluu kaksi muuta koiraa: lapinkoira Seita (Ikimuiston Ekkaia s. 16.8.2008) ja Usman 19.2.2011 syntynyt pentu Ainu (Usmaseidan Uni).

Kissoja talossa asustaa viisi. Ikäjärjestyksessä ne ovat nimeltään Muska, Mimmi, Vinski, Piisku ja Villiminttu.

Lisäksi laumaan kuuluu kaksi ihmisotusta, joista matalampi toimii Usman kirjurina. (Suklaamuru ja Kermakaramelli + yks salmiakkipastilli 20.1.2020)

6. Ma ola Vatkuli, tula Espanja, asua sohvala ja kaytta tosuja talvela.
(Vatkuli 10.10.2019)

Osallistujien esittely voi tapahtua myös sivuston ensimmäisissä kirjoituksissa. Esimerkki 7 on osa Kun kissa tuli taloon -blogin ensimmäistä blogimerkintää. Siinä esitellään perheeseen tuleva uusi lemmikki.

7. Eilen kävimme taas tuossa läheisellä pieneläinsuojalla katsomassa sinne saapuneita kissanpentuja. Kaikki olivat jo varattuja, mutta suojalla oli vielä jäljellä valkonaamainen selästä ruskean-harmahtava tabbykuvioinen nuori tyttö-kissa, joka valloitti heti meidät molemmat. Tyttö viihtyi sylissä ja oli kauhean hellyydenkipeä ja uteliaan oloinen. Tällä oli kai ollut samanikäinen kaveri, joka oli jo saanut uuden kodin. Päätimme varata kissan. Tänään tyttö muutti meille. (Kun kissa tuli taloon 5.1.2009)

Ainoastaan sellaiset henkilöt, jotka esiintyvät päivityksissä uusina, saavat jonkinlaisen selityksen tai esittelyn (esimerkki 8).

8. Kotiväki lähtee toukokuussa Espanjaan, niin että Mörkö menee Helmille (kaverilleni) ja Helmi käy hoitamassa Geriä ja Biiliä joka päivä. (Vipeltävät karvapallerot 8.4.2010)

Sen sijaan uudet, pysyvästi mukaan teksteihin tulevat henkilöt tai eläimet esitellään yleensä paremmin.

9. Mitä sieltä Tanskasta tarttuikaan mukaan muuta kuin uusia ystäviä, Litter Lifter ja korttipelejä? No tämä huiskalle mäkättävä pieni suuri saalistaja,

hupsunhassu ja superhellä pöllöpoikanen tietysti! Saanko esitellä: Kamyne Skye. *heart* (Willicon blogi 12.5.2010)

Sivun aloitus ja lopetus voidaan perustella tai jättää kokonaan tekemättä. Tekstit saattavat alkaa esimerkiksi lemmikin odottamisesta, kuten Maukuja-blogissa. Esimerkissä 10 on kokonaisuudessaan kyseisen blogin aloittava blogimerkintä. Tämän blogialustan ominaisuuksiin kuuluu se, että kirjoittaja näkyy blogimerkinnän lopussa, joten vaikka teksti ei esittele henkilöitä, on kirjoittaja läsnä allekirjoittamassa tekstin.

10. keskiviikko 9. huhtikuuta 2008 [Blogimerkinnän päivämäärä]

Pitkä odotus [Otsikko]

Tästä se nyt sitten alkaa, piiiiitkä ja kiduttava odotus.

Eilen aamulla, 8.4.2008 on syntynyt 5 pentua, 3 poikaa ja 2 tyttöä, ja niistä toivottavasti joku muuttaa ensimmäiseksi kissakseni.

Jännittää.

Täytyy tunnustaa, että viime viikolla ostin jo Hulluilta Päiviltä ensimmäiset kissanlelut odottamaan. Ja onhan noita neulahuovutettuja hiirulaisia tullut tököteltyä jo jonkinmoinen läjä.

Uijuijuijui.

Lähetänyt sitruuna klo [11.07](#) (Maukuja 9.4.2008)

Sivun päivittäminen saattaa loppua ilmoittamatta tai siitä voidaan kertoa sivun viimeisessä päivityksessä. Kynnys lopettamiseen ei ehkä ole kovinkaan korkea – varsinkaan, jos sivulla on vain muutama lukija eikä vuorovaikutusta lukijoiden kanssa ole muodostunut. Seuraava esimerkki ei ole lemmikkieläinblogista, vaan erään kirjastonhoitajan pitämästä kirjallisuusblogista.

11. Minä koen kevään jotenkin uuvuttavavana. – – Sen verran olen kuitenkin tsempannut ja rutistanut itsestäni irti, että olen tehnyt päätöksen jättää hyvästit teille, lukijani. En suinkaan aio paeta mihinkään maan uumeniin, mutta aion omistautua – – . (Kuortin blogi 7.5.2010)

Esimerkissä kirjoittaja ensin taustoittaa päätöksensä ja perustelee blogin lopettamisen. Hän kertoo myös, mitä aikoo tulevaisuudessa tehdä. Blogin tai Facebook-sivun lopettamisen jälkeen sivun voi jättää edelleen ihmisten luettavaksi tai sen voi poistaa kokonaan. Täysin ilmoittamatta sen sijaan näyttää päättyneen edellä esitelty

Kun kissa tuli taloon -blogi. Sen viimeisin blogimerkintä on päivätty 24.12.2011, eikä siinä mainita mitään blogin lopettamisesta. Blogin ensimmäisenä vuotena sinne on kirjoitettu 115 blogimerkintää ja kahtena seuraavana vuonna yhteensä kahdeksan merkintää. Myös tällaisia yhtäkkiä lopetettuja sivuja on internetissä runsaasti.

3.2 Yksittäinen päivitys kertomuksena

William Labov on kuvannut kertomusten rakennetta yksityiskohtaisesti kirjassaan *Language in the Inner City* (1977). Hän määrittelee kertomuksille kuusi osaa: abstrakti, orientaatio, tapahtumien kehittäminen, arvio, ratkaisujakso ja päätäntä. (Labov 1997: 354–396, myös Kalliokoski 1996b: 40.) Labovin teorioita on sen jälkeen käytetty ahkerasti erilaisten kertomusten rakenteen määrittelyssä. Yksittäisessä blogimerkinnässä voidaan havaita useita Labovin kertomusten rakenteellisia osia.

Internetin multilineaarinen rakenne aiheuttaa kuitenkin sen, että lukija voi harhautua pois kertomuksen ääreltä esimerkiksi seuraamalla tekstin sisäisiä linkkejä. Kertomus voi myös olla jatkoa aiemmille tapahtumille tai se voi myöhemmin saada jatkoa. Useimmat blogien kertomukset ovat kuitenkin edelleen rakenteellisesti kiinteitä. (Eisenlauer & Hoffmann 2010: 88.)

Olen poiminut seuraavaan taulukkoon esimerkin blogimerkinnän rakenteesta noudattaen Labovin määritteitä. Blogimerkintä on tässä kokonaisuutena, mutta ensimmäisestä ja viimeisestä tapahtumien kehittäminen -jaksosta olen lyhentänyt tekstiä niin, että jaksoissa on ainoastaan jakson aloittava ja lopettava lause. Välistä poistamani osio kuuluu siis saman jakson tapahtumien kehittelyyn.

Blogimerkinnän abstraktina toimii otsikko, joka aloittaa kertomuksen ja kuvailee lyhyesti, mistä kertomuksessa on kyse. Ensimmäiset kertomuksen varsinaiset lauseet ovat orientaatiota. Niiden tehtävä on jatkaa tarinan kehystämistä. Orientaation jälkeen seuraa tapahtumien kehittäminen, jossa sijaitsee varsinainen toiminta. Tapahtumien kehittäminen katkaisevat arvio, joissa kertoja arvioi tapahtumia. Ensimmäinen arvio on ns. ulkoista arvio, jonka voidaan katsoa sijaitsevan varsinaisesta tarinasta irrallaan, kertomuksen ulkopuolella. Tätä tulkintaa tukee myös arvio sijainnin sijoittaminen sulkumerkkien sisään.

Jälkimmäinen evaluaatio on sisäistä evaluaatiota, sillä se kuvaa kertomuksen sisällä tapahtunutta tilanteen arviointia. Esimerkkikertomuksen ratkaisujakso kertoo tarinan huippukohdan. Viimeiset virkkeet puolestaan toimivat päätöksenä ja ilmaisevat, että kertomus on nyt päättynyt. (Ks. myös Pöntys 2000: 10–19.)

12. Taulukko 1. Hätää kärsimässä (Balineesiprinssi 7.2.2010)

OSA	BLOGIMERKINTÄ
Abstrakti	<u>Hätää kärsimässä</u> [otsikko]
Orientaatio	Jälleen kerran sunnuntain kunniaksi emäntä toivoi pystyvänsä nukkumaan hitusen normaaliaamua myöhempään. Seitsemän ja kahdeksan välillä suoritetaan kuitenkin normaali kissahuolto, jonka jälkeen ihminen palaa takaisin nukkumaan. Hetken onkin rauhallista.
Tapahtumien kehittely	Noin tunnin emäntä saa nukkua rauhassa, mutta yllättäen alkaa kamala huuto. – – Pelottavia mielikuvia ilmestyy emännän mieleen ja hän päättää nousta tarkistamaan tilannetta.
Ulkoinen evaluaatio	(Joka tapauksessa oli suunnitelmissa nousta ylös sängystä jossain vaiheessa päivää.)
Tapahtumien kehittely	Henkilökunta astuu ulos makuuhuoneesta ja katselee ympärilleen. Amos makoilee kaikessa rauhassa nojatuolilla.
Sisäinen evaluaatio	Hänellä ei näyttäisi olevan hätää. Tuskin Elliott Amoksen takia oli hädissään.
Tapahtumien kehittely	Luodaan yleiskatsaus ympäri kämppää, eikä mitään poikkeavaa näy. – – Amos, tuo kuivaruonan mussuttaja, on mitä ilmeisimmin lähtenyt taas kiireellä laatikolta, juossut ympäriinsä ja tiputtanut ylimääräiset lastit minne sattuu.
Ratkaisujakso	Kakka siivotaan pois ja lattia pestään. Elliott voi huokaista helpotuksesta.
Päätös	[kuva] Maailma pelastui jälleen kakkapartion valppauden ansiosta. Olkaamme kiitollisia.

Esimerkkitekstissä on kiinnostavaa, että otsikko ei paljasta täysin, mistä tekstissä on kysymys, vaan se jättää auki erilaisia tulkintamahdollisuuksia. Vasta viimeisessä tapahtumien kehittelyjaksossa aktivoituu otsikon koko merkitys. Otsikon monitulkintaisuus tukee kertomuksen dramaattista kaarta, joka kutsuu lukijan samastumaan kertomuksen päähenkilöön. Kertoja-päähenkilö johdattaa lukijaa eteenpäin paljastaen tälle vain saman verran kuin itsekin tiesi kertomuksen kulloisessakin vaiheessa. Samastuminen mahdollistaa sen, että lukija eläytyy kertomuksen henkilöiden kokemuksiin. Tässä tapauksessa lukija eläytyy empaattisesti lemmikin omistajan kokemukselliseen tilaan. Tehokeinona käytetty dramaattinen preesens on keino, jonka avulla kertoja luo uudelleen kertomansa tilanteen – kertomuksen vastaanottajat ikään kuin pääsevät tilanteeseen mukaan kokemaan samoja asioita, joita kertoja tapahtumahetkellä koki (Heikkilä 1996: 109).

Huomionarvoisia seikkoja edellisessä kertomuksessa ovat lempeän ironiset sanavalinnat, jotka luovat kertomukseen tunnelman. Jos sanavalinnat olisivat toisenlaisia, voisi lukijan kokeman empatian määrä olennaisesti laskea. Tässä ne luovat kissan ja omistajan väliseen suhteeseen lämpöä. Kertomuksen toinen kissa, Elliot, asettuu sankarin asemaan paljastettuaan omistajalleen ikävän löydöksen, vaikka samalla tuleeekin ajaneeksi emäntänsä ylös sängystä liian aikaisin. (Lisää ironiasta luvussa 5.1.2).

4 Kuva ja teksti toistensa vaikutusalassa

Eläinkerronnan päivitykset sisältävät lähes poikkeuksetta myös kuvia sekä blogeissa että Facebookissa. Blogimerkintä alkaa esimerkiksi usein kuvalla, joka sijaitsee heti otsikon jälkeen, ennen varsinaista tekstiä. Sen jälkeen saattaa tulla vielä muitakin kuvia, jotka vuorottelevat tekstin kanssa. Facebookissa sivupohja rajoittaa muotoilua niin, että teksti tulee aina ylimmäksi ja kuva sen alle. Kuvia voi olla myös useita, mutta silloin osa kuvista ei näy ennen kuin merkinnän avaa kokonaisuudessaan tarkasteltavaksi.

Kuva ja teksti toimivat eläinkerronnassa usein niin kiinteästi yhdessä, että tekstiä on mahdotonta täysin ymmärtää, jos kuvat on poistettu, kuten esimerkissä 13 nähdään.

13. Ulkolaatikko on ollut tosi suosittu väijymiseen, se on kivan muotoinen ja toimii sekä lappeellaan että kyljellään. Yksi tai kaksi kerrallaan mahtuu sisään.

[kuva]

Katto tosin ei ole kovin vankkatekoinen - tai sitten jollain on massaa vähän liikaa...

[kuva]

Mutta yksi pieni hämäävä juttu siinä on.

[kuva]

Tää teksti laatikossa ei kyllä ihan pidä paikkaansa.

[kuva]

Pitäisköhän reklamoida? (Maukuja 4.10.2009)

Sen sijaan kuvasta 3 näkyy, miten blogimerkinnän kuvat ja tekstit toimivat yhdessä ja täydentävät toisiaan.

14. Kuva 3, kuvakaappaus blogista Blogger-alustalla
(K-blogi – Koko lailla kissamaisesti 18.3.2010)

Ensin testattiin aluslakanoiden painimolskisoveltuvuus. Hyvin soveltuivat.

Uusien lakanoiden raidoitusta tutkittiin hyvässä yhteistyössä.

Kuvan ja tekstin välistä yhteistyötä ei ole Suomessa juuri tutkittu. Kuikka (2009) on tutkinut mainosten kuvien ja tekstin suhdetta. Hän ehdottaa, että tekstiä ja kuvaa pidettäisiin multimodaalisena kokonaisuutena. ”Kyseessä on kahden ’moodin’ tai ilmaisumuodon välinen, mainoksen sisäinen eli endoforinen viittaus, jossa verbaali teksti viittaa kuvan henkilöihin.” Kuvan henkilöt toimivat siis tekstin subjekteina. (Kuikka 2009: 47.) Yllä olevan esimerkin ensimmäisen kuvan ja tekstin välittämä

viesti voidaan tulkita siis näin: *Me kissat testasimme ensin aluslakanoiden painimolskisoveltuvuuden.*

Kuvan vahvuus suostuttelussa on se, että kuvilla voi esittää monta väitettä samanaikaisesti (Kuikka 2009: 48). Kuvan avulla lukija voidaankin ohjata heti oikeaan tunnelmaan. Hellyttävät kuvat lemmikeistä toimivat myös empatian herättämisen keinona. Kuvan ja tekstin välinen viittaussuhde ei mielestäni kuitenkaan riitä osoittamaan sitä kiinteää yhteyttä, joka kuvan ja tekstin välille tuntuu syntyvän varsinkin joissain eläinkerronnan muodoissa. Ehdotan, että kuvaa ja tekstiä tulisi lukea toistensa vaikutusalassa.

Vaikutusalan käsitettä on käytetty kielitieteessä erityisesti lauseen sisäisten elementtien suhteen ilmaisuun esimerkiksi kiellon ja modaalisten elementtien yhteydessä. William McGregor on kuitenkin ottanut vaikutusalan työkaluksi myös referointiin, jossa se kuvaa johtolauseen ja referaattiosan suhdetta. Hän esittää, että referaattiosa on johtoilmauksen vaikutusalassa. (McGregor 1994, 1997, tässä Shore 2005: 61–62.)

Eläinkerronnassa kuvankäytöllä on mielestäni kahdenlainen rooli. Ensinnäkin kuva voi toimia kuvituksena kertomukselle, jolloin sen vaikutus tekstiin ei ole vahva. Tässä roolissa kuva toimii myös Kuikan (2009) kuvaamalla tavalla, eli kuvan kohteet ovat tekstin subjekteina.

Tämän tyyppisissä tapauksissa kiinnostavaa on se, että teksti olisi ymmärrettävissä myös ilman kuvaa. Kuva saattaa tuoda tekstiin lisää informaatiota tai tunnelatausta, mutta ilman sitäkin teksti olisi ymmärrettävissä jopa kontekstistaan irrotettuna. Vaikutusalan kannalta se tarkoittaa sitä, että *tekstissä puhutaan näistä kuvan kohteista*. Esimerkkinä tästä on kuva 4, jossa kuva on mielestäni tekstin vaikutusalassa. Tekstin eläimet esitellään kuvassa, mutta ilman kuvaakin tekstistä välittyisi riittävästi tietoa, jotta asia tulee lukijalle selväksi. Toki kuva selventää lukijalle esimerkiksi sen, millaisista eläimistä on kyse.

15. Kuva 4, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Maatila Kuninkaan valtakunta 12.10.2019)

Eläinkerronnassa sidos tekstin ja kuvan välillä on usein kuitenkin yllä kuvattua vahvempi. Tekstissä ei pelkästään puhuta kuvan eläimestä, vaan vaikuttaa siltä kuin kuvalla olisi voimakkaammin tulkintaa ohjaava rooli. Tämän toisen ryhmän muodostavat erityisesti eläimen näkökulmasta kerrotut tekstit, joiden kerronta on minämuotoista.

Esitän, että tällaisessa tapauksessa kuva on tulkittava toimintaa kuvaavaksi johtolauseeksi ja teksti referaattiosaksi. Johtolauseen tehtävä on ilmoittaa, että referaattiosa on jonkun muun puhetta. Se myös ilmaisee, kenen puhetta referoidaan. Lisäksi johtoilmauksella voidaan välittää kertojan asennetta tai arvioita referaattiosasta tai referoitavasta. (Routarinne 2011: 83–85, 90.) Näin teksti sijoittuu kuvan vaikutusalaan, kuten McGregor ehdottaa johtolauseen ja referaattiosan suhdetta

kuvatessaan. Kuvan 5 luenta olisi siis esimerkiksi näin: *Seppo tuijottaa riemuiten: ”Tänään oon ollut loistotuulella! – – ”.*

16. Kuva 5, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Seppo 18.10.2019)

Kuva tuo tekstiin olennaisen tiedon siitä, kuka on äänessä. Tällaisilla sivuilla, joilla on vain yksi kertoja, on tulkinta helppoa ilman kuvaakin. Mutta sen sijaan sivuilla, joiden kertojana on välillä ihminen ja välillä eläin, tarvitaan kuvaa ohjaamaan tulkintaa. Vaikutusalan kannalta yllä oleva esimerkki tarkoittaa, että *kuvassa on se kohde, jonka sanoja teksti referoi*. Vaikka eläin toimii näissä esimerkeissä kertojana eli esittäjänä, on hyvä huomata, että toimeksiantajana ja tekijänä on ihminen, joka esimerkiksi valitsee käytettävän valokuvan ja näin vaikuttaa siihen, millainen asenne kuvasta eli johtolauseesta välittyy lukijalle.

Kameraan katsova eläin näyttää katsovan suoraan vastaanottajaan, jolloin vaikuttaa syntyvän mahdollisuus vuorovaikutukseen ja kohtaamiseen. Se

mahdollistaa näkökulman ja tunteen ymmärtämisen, eli myös empatia voi välittyä (Herlin & Visapää 2011: 18). Suora esitys tällaisen kuvan vaikutusalassa luo vaikutelmaa, että eläin puhuu suoraan vastaanottajalle kuten Seppo-koira kuvassa neljä. Iloiselta näyttävät kasvot saavat aikaan myös tunnetartuntaa. Hymy tai paniikki tarttuvat helposti, koska ihmiset tulevat yleensä tiedostamattaan kopioineeksi toisten tunteita. Tämä johtuu neurologisten prosessien aktivoitumisesta fyysisen läheisyyden takia. (Herlin & Visapää 2011: 18.)

Alas tai sivulle suuntautuvan katse tulkitaan ihmisten välillä usein häpeän tai syyllisyyden merkiksi (Herlin & Visapää 2011: 18). Eläinkerronnan kuvissa eläinten eleet tulkitaan usein ihmisten käytöksen mukaan. Aineistooni ei osunut yhtään tällaista kuvaa, mutta internetistä löytyy runsaasti kuvia, joissa koirat laitetaan ”tunnustamaan”, mitä pahaa ne ovat tehneet. Kuvissa koirat näyttävät katuilta ja poseeraavat vierellään erilaisia kylttejä, joihin on kirjoitettu, mitä pahaa koirat ovat tehneet. Kylttien teksti on tällaisissa kuvissa kuvan vaikutusalassa ja kuvan tilanne toimii johtoilmauksena.

Tutkimusten mukaan koirat eivät osaa hävetä tekojaan, koska ne eivät kykene ajattelemaan omia tekojaan toisten näkökulmasta. Koirat ovat erinomaisen taitavia tulkitsemaan omistajansa eleitä, joten ne reagoivat toruihin huolestumalla. Ihminen puolestaan tulkitsee huolen syyllisyydeksi. (Telkänranta 2015: 75.) Ulkoisesti katuvalta näyttävä koira herättää kuvan katsojassa samastumisen tunteen, koska tulkitsemme tilannetta sen kautta, miten itse reagoisimme vastaavassa tilanteessa. Osaamme eläytyä sekä iloiselta että katuvalta näyttävän koiran tilaan, koska tunnistamme ilmeistä tunteita, joita voimme itsekin kokea. Kuva mahdollistaa siis empatian kokemisen eläintä kohtaan.

Toinen eläinkerronnassa yleinen tapa kuvata eläimiä on esittää ne tekevässä asioita, jolloin kuva aktivoituu toimintaa kuvaavana johtolauseena. Toiminnallisissa johtolauseissa on yleensä toimintaa kuvaava verbi, esimerkiksi *mennä*, *syödä* tai *lähettää* (Routarinne 2011: 87).

Ihmissä on sisäänrakennettu kyky havaita muiden ihmisten tai eläinten kehoja, tunnistaa ne elollisiksi ja liikkumaan kykeneviksi. Tämä tunnistaminen tapahtuu empatian kautta. Ruonakoski esittääkin, että empatia merkitsee sitä, että

ihminen eläytyy toisen keholliseen tilanteeseen omasta näkökulmastaan käsin.
(Ruonakoski 2011: 121–122, 136.)

17. Kuva 6, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Poliisikissa Aamu 6.11.2019)

Kuvan 6 kautta vastaanottaja voi siis eläytyä piilossa olevaan kissaan. Itse asiassa esimerkki toimisi myös silloin, jos kuvassa olisi vain suljettu ovi yhdistettynä tekstiin. Vastaanottaja tulkitsisi kissan olevan oven takana, koska teksti referoi piileskelevää kissaa, jonka me tulkitsemme olevan paikalla oman näkökulmamme kautta.

Kun kuva palvelee tällaisena toimintaa kuvaavana johtoilmauksena, on tekstin tulkinta ilman kuvaa hankalaa, usein jopa mahdotonta. Ilman jonkinlaista johtoilmausta olisi yllä olevankin esimerkin esittämää referaattia vaikea sijoittaa oikeaan kontekstiin. Kuvan ja tekstin välinen vaikutussuhde on merkittävä.

5 Näkökulma

Kertoja on tekstin kertova ääni, joka kohdistaa vähintäänkin implisiittisesti sanansa tekstiä lukevalle yleisölle. Kertoja voi sijaita kerrottavaan tarinaan nähden monella eri tasolla. Etäisimmillään kertoja on silloin, kun hän kertoo tarinaa ylhäältä päin osallistumatta siihen itse. Kertoja voi olla myös tarinaan osallistuva agentti. (Rimmon-Kenan 1991: 111–121.) Eläinkerronnassa on erotettavissa tyypillisiä kerronnan ratkaisuja. Olen jakanut kertomukset kolmeen ryhmään sen mukaan, kuka niissä toimii pääasiallisena kertojana.

Vaikka kertoja onkin kertomuksissa se, jonka välityksellä lukija saa lukea kertomuksen, voi näkökulma vaihdella. *Fokalisoijaksi* kutsutaan sitä kertomuksen henkilöä, jonka näkökulmasta kulloinkin tarinaa seurataan. Fokalisoija voidaan päätellä kielen perusteella. (Jaakola 2006: 164–165.) Fokalisointi ja kerronta ovat periaatteessa toisistaan erillisiä toimintoja, vaikka ne voivat joskus myös toimia yhdessä (Rimmon-Kenan 1991: 95). Vaikka eläinkerronnan teksti olisi pääosin kirjoitettu tietyssä kerronnan muodossa, voidaan kertomuksissa nähdä kohtia, joissa tekstissä siirrytään fokalisoijan näkökulmaan.

Kun tarina siirtyy fokalisoijan haltuun, lukijalle aukeaa pääsy fokalisoijan ajatuksiin. Kun näkökulma siirtyy eläimen sisäisten tunteiden kuvaamiseen, kasvaa myös lukijan empatia eläintä kohtaan. Lukija samaistuu eniten siihen henkilöön, jonka näkökulma on eniten esillä (Jaakola 2006: 172). Samalla voidaan huomata myös kirjoittajan eläytyminen eläimen kokemukselliseen tilaan. Kirjoittaessaan lemmikkinsä näkökulmasta blogin kirjoittaja nimittäin osoittaa asettuvansa lemmikin mieleen ja kokemuksiin sekä tulkitsevansa tämän tuntemuksia. Eläin ei ole näissä kohdissa enää kerronnan kohde vaan aktiivinen toimija.

Kerronnan ratkaisut blogimerkinnoissä ovat siis melko tyypillisiä erilaisille kertomuksille. Mielenkiintoista on se, että aineistossa on niin paljon sekä kolmannessa persoonassa kirjoitettuja tekstejä että sellaisia tekstejä, joissa kertojana toimii lemmikkieläin, eikä pelkästään päiväkirjamaista minä-muotoista kerrontaa, jossa lemmikin omistaja olisi äänessä. Tarkastelen nyt eläinkerronnan kerrontatyyppejä ja niille tyypillisiä empatian kokemuksia luovia kielellisiä keinoja.

Kappaleen lopussa tutkin eläinkerronnalle tyypillisiä keinoja, jotka mahdollistavat empaattisen eläytymisen.

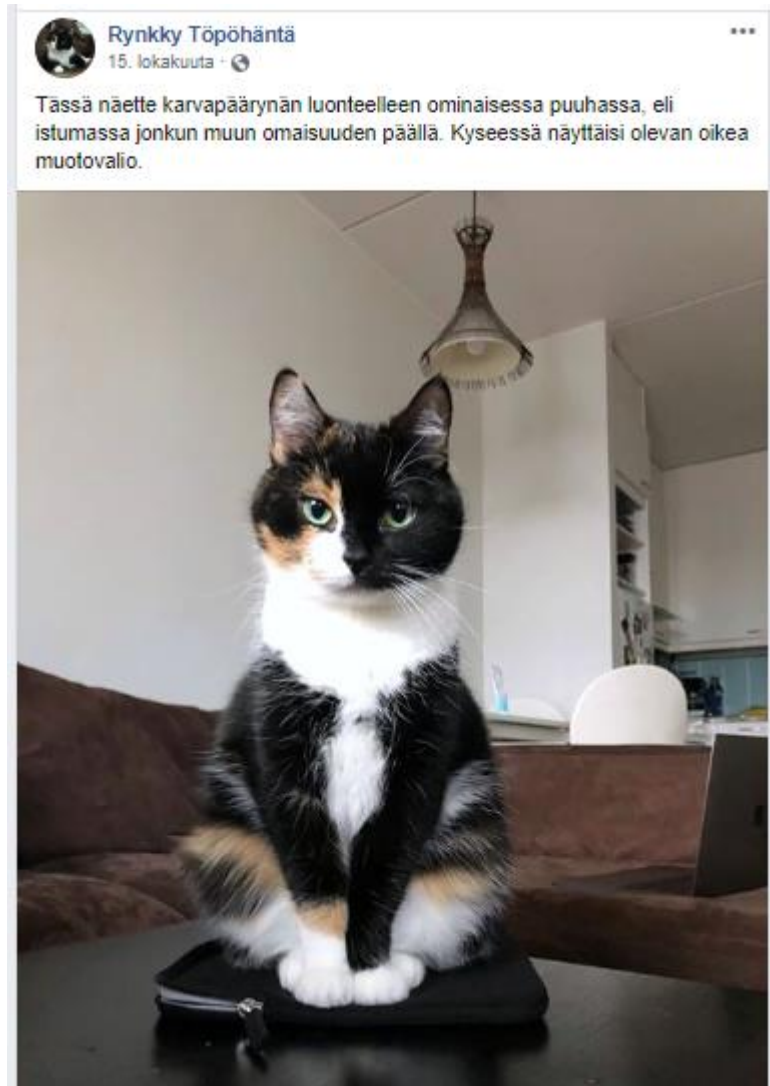
5.1 Ulkoinen kertoja

Ensimmäiseen tutkimaani ryhmään kuuluvat tekstit, joiden kertoja ei osallistu tarinaan, vaan sijaitsee kertomuksen maailman ulkopuolella. Nämä tekstit on kirjoitettu kolmannen persoonan näkökulmasta. Tällaisissa tapauksissa kertoja on ekstradiegeettinen kertoja, eli hän tavallaan näkee ja kertoo tarinaa sen yläpuolelta. Ekstradiegeettistä kertojaa on usein kutsuttu myös kaikkietäväksi kertojaksi, koska hänellä on esimerkiksi tieto henkilöiden ajatuksista ja tunteista sekä tulevaisuudesta ja menneisyydestä. (Rimmon-Kenan 1991: 120–121.) Genette käyttää termiä heterodiegeettinen kertoja tällaisesta kertojasta, joka ei osallistu kertomaansa tarinaan (Genette 1972: 255–256, tässä Rimmon-Kenan 1991: 121).

Tämän kerrontatyyppin esimerkkejä näyttäisi olevan enemmän blogien puolella (esimerkki 18) ja varsin niukasti Facebookissa. Esimerkin 19 Rynkky Töpöhäntä -sivulla on kuitenkin pääsääntöisesti ulkoisen kertoja. Muita puhtaasti tämän kerrontatyyppin Facebook-sivua ei aineistooni osunut.

18. Mäykysen oli tietysti pakko seurata perässä. Herra tyytyi kuitenkin lähinnä tarkkailemaan Ellin touhuja lasitiiliseinän päältä. Sekin oli Mäykyselle uusi valloitus ja henkilökunta oli tyytyväinen, että Mäykynen näytti ymmärtävän, että kylpyhuoneen valaistu catwalk soveltuu vain kevyille mallin mitoissa oleville pikkuneideille eikä raavaille kissakomistuksille. (Herra Mäykynen ja Elli-neiti 17.4.2010)

19. Kuva 7, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Rynkky Töpöhäntä 15.10.2019)

Ulkoinen kertoja vaikuttaa aineistoissani kaikkein neutraalimmalta. Kertoja kuitenkin kertoo tarinaa aina jonkin näkökulman läpi. Hän muun muassa kommentoi eli tulkitsee tarinaa. Esimerkiksi tapa, jolla kertoja nimittää ja arvioi tarinan osallistujia, kertoo myös kertojan suhteesta kertomuksen hahmoihin. Tulkinta välittääkin aina myös tietoa kertojasta. (Rimmon-Kenan 1991: 127.) Kertojan asenne paljastuu esimerkiksi yllä olevissa kahdessa esimerkissä sanavalinnoista, jolla hän kuvailee kissoja: *kevyille mallin mitoissa oleville pikkuneideille eikä raavaille kissakomistuksille ja oikea muotovalio*. Nimien lisäksi kissoista käytetään esimerkeissä sanoja *herra* ja *karvapäärynä*, jotka kertovat myös kertojan tulkinnasta – tässä tapauksessa humoristisesta tai jopa lempeän ironisesta asenteesta. (Nimityksistä lisää

seuraavassa kappaleessa.) Vaikka kertoja näyttää näissä esimerkeissä sijaitsevan tarinan ulkopuolella, ei hän mielestäni sijaitse kovinkaan kaukana siitä. Esimerkistä 18 syntyykin helposti mielikuva, että kertojana toimii *henkilökunta*, joka puhuu itsestään kolmannessa persoonassa – niin läheiseltä kertoja vaikuttaa. Tässä kerrontatyypissä näytetään välttelevän minä-muotoista kerrontaa. Viittaukset eläimen omistajiin on tehty kolmannen persoonan kautta. Rynkky Töpöhäntä -sivulla omistajaan viitataan sanalla *mama*, mutta mainintoja ei esiinny kovin useasti.

Kertojan roolin omaksuminen antaa kielenkäyttäjälle mahdollisuuden eläytymiseen ja tunteiden osoittamiseen, kuten kappaleessa kolme toin esille. Sivun päivittäjä eli eläimen omistaja asettuu tämän kerrontatyyppin teksteissä tulkitsemaan eläimen tekemisiä tarkkailemalla tilannetta myös itsensä ulkopuolelta. Hänen asenteensa ja eläintä kohtaan tuntemansa empatia nousevat esiin kielellisten valintojen avulla. Seuraavaksi tarkastelen aineistostani esille nousseita tähän kerrontatyyppiin tyypillisesti osuvia empatian ilmaisuun liittyviä keinoja.

5.1.1 Eläinten nimitykset

Nimeäminen on yksi kielellinen indikaattori, jolla fokalisointi tekstissä ilmaistaan. Se paljastaa, miten kertoja suhtautuu tekstissä esiintyviin toimijoihin. Myös fokaloijan vaihtuminen voidaan ilmaista muuttuvilla nimeämisillä. (Rimmon-Kenan 1991: 106–107 ja Kalliokoski 1996a: 20.) Nimeämistä käytetään usein myös tietoisesti vahvistamaan kirjoittajan tai puhujan mielipiteen välittymistä (Kalliokoski 1996b: 44).

Eläinkerronnassa lemmikeillä on erittäin runsaasti erilaisia nimiä. Lemmikkien kutsumanimet ovat tietysti käytössä lemmikeistä puhuttaessa. Varsinkin sivuilla, joissa esiintyy useampi kuin yksi eläin, ovat nimet selvyysdenkin takia tärkeitä, kuten esimerkissä 20.

20. Amos makoilee kaikessa rauhassa nojatuolilla. Hänellä ei näyttäisi olevan häntää. Tuskin Elliott Amoksen takia oli hädissään. (Balineesiprinssi 7.2.2010)

Nimien lisäksi sivuilla voidaan käyttää metaforaa kuvaamaan lemmikkiä. Metaforan avulla voidaan kuvata sitä, miten kirjoittaja itse näkee tai tulkitsee tai miten hän

haluaa lukijan asian tulkitsevan (Gustafsson 2009: 27). Esimerkissä 21 on kaksi kissaa, joista pienempi on tyttökissa. Tämä saa kaksi erilaista metaforaista tulkintaa tekstissä: *sintti* ja *pikkuneiti*. Tosin jälkimmäisen voi myös tulkita kuvailevana nimityksenä.

21. Mäykysen ilme on epäuskoinen: Mitä **sintti** tuolla tekee? **Pikkuneiti** on taas omassa elementissään eli valloittamassa paikkoja, joissa vielä ei ole käyty.
(Herra Mäykynen ja Elli-neiti 17.4.2010)

Molemmista metaforista ilmenee, että kyseessä on jokin pienikokoinen olio. Sekä tekstin ulkoisen että sisäisen tiedon avulla lukija osaa tulkita, että puhutaan toisesta blogin kissoista. Metaforan käyttö ei olisi tekstissä pakollista – samassa tehtävässä toimisivat myös kissojen nimet.

Esimerkin ensimmäinen metafora sijaitsee referaatissa, jossa on toiminnallinen johtolause. *Mäykysen ilme on epäuskoinen: Mitä sintti tuolla tekee?* Lause siirtää kertomuksen fokalisoijaksi Mäykysen, blogin isomman ja vanhemman kissan. Kertoja siis luovuttaa kerronnan referoinnin avulla kissan näkökulmaan. Referaatti on suoraa esitystä, eli puhdasta lainausta, jolla jäljitellään toisen puhetta sellaisenaan (Rimmon-Kenan 1991: 140). Tällainen pääsy kertomuksen henkilön – tässä tapauksessa kissan – ajatuksiin avaa myös lukijalle mahdollisuuden kokea asiat hetkellisesti samalla tavalla kuin tämä, jolloin empaattiselle kokemukselle aukeaa tila eläytymisen kautta. Lukija voi siis hetken aikaa Mäykysen asemasta käsin ihmetellä ja paheksua pikkukissan akrobaattisia ominaisuuksia. Myös hiukan halveksuva nimitys *sintti* ohjaa tulkintaa näkökulman siirtymisestä. Vanhemman ja suuremman kissan mielestä hankalaa pikkusiskoa voi nimittää *sintiksi*, vaikka sillä ei ole kalojen kanssa mitään tekemistä. Kertojan näkökulma palautuu seuraavassa lauseessa, kun samaa pikkukissaa nimitetään sanalla *pikkuneiti*. Esimerkin kertojalla on siis aivan erilainen asenne pikkukissaa kohtaan kuin fokalisoijana toimivalla Mäykysellä.

Tällaisia metaforan kaltaisia nimityksiä ovat myös kuvailevat nimet. Niiden avulla tuodaan tarkoitteesta esiin erilaisia puolia. Kyseessä voi olla lisätieto *tuokuivaruoan mussuttaja* kuten esimerkissä 22 tai pelkkä kuvailu kuten aiemman esimerkin 19 *karvapäärynä*. Myös kuvailevista nimistä nousee esiin kertojan asenne

ja suhtautuminen kertomuksen osallistujiin. Sen lisäksi varsinkin lisätiedon tuominen tekstiin nostaa kertojaa näkyvämmäksi tarinassa kuten esimerkissä 22.

22. Amos, **tuo kuivaruonan mussuttaja**, on mitä ilmeisimmin lähtenyt taas kii-reellä laatikolta – –. (Balineesiprinssi 7.2.2010)

Joukossa on myös deminutiivisten johdosten avulla muodostettuja nimityksiä. Deminutiiviset johdokset ovat merkitykseltään pienuutta korostavia, mutta niitä käytetään myös hellittelyniminä tai ironian luomisessa (ISK § 206).

23. Ja sehän passaa! sanovat **gerbuliinit** (Vipeltävät karvapallerot 8.4.2010)

24. **Hamsteriina** on hoksannut, mitä kautta pääsee vapauteen. Pikkujyrsijä pääsee kädelle aina häkin etuluukun kautta – – (Hamsteripäiväkirjat 27.11.2009)

Esimerkeissä on sanoista *gerbiili* ja *hamsteri* tullut *gerbuliini* ja *hamsteriina*. Esimerkissä 24 johdos aktivoituu varmasti myös sitä kautta, että hamsterin nimi on *Anseriina*.

Eläinkerronnassa on mielenkiintoista se, että kirjoittajat tuntuvat välttelevän neutraalia *se*-pronominia lemmikeistä kirjoittaessaan. Toki myös *se*-viittauksia löytyy, mutta enimmäkseen sen tilalla käytetään substantiivilausekkeita. Yllättävää kyllä, myöskään *hän*-pronominia ei esiinny juuri lainkaan. Laitinen (2009) on tutkinut, että molemmat pronominit ovat olleet käytössä normittamattomassa puhe-suomessa eläimistä puhuttaessa. Varsinkin *hän*-pronomini on ollut tyypillinen myös eläinten puhetta referoidessa. (Laitinen 2009, 118.)

Yksi eläinkerronnan leimallinen piirre näyttäisi siis olevan runsas ja värikäs eläinten nimeämisen käytäntö erityisesti tässä ekstrapadiegeettisen kertojan kerrontatyyppissä. Kalliokoski arvelee, että leksikaalisesti spesifimmät ilmaukset saisivat empaattisemman tulkinnan kuin ns. peruslekseemit. Tarkat ilmaukset osoittavat kertojan näkökulman kiinnittymisen kertomuksen päähenkilöön. Tällä keinolla kertoja tuo tekstiin empatiaa, mikä puolestaan tuo kohteen lähemmäs lukijaa. (Kalliokoski 1996b: 42–52.) Eläimiin liittyvä sanasto nostaisi siis kerronnan kohteeksi nimenomaan eläimet. Metaforan tai tarkan kuvauksen avulla kirjoittaja voi osoittaa empatiaa tai pyytää lukijaa tulkitsemaan nimitykset empaattisesti.

5.1.2 Ihmisten nimitykset

Henkilötarkoitteiset, ihmisistä käytetyt nimet pysyvät usein muuttumattomina yhden tekstin sisällä. Sen sijaan eläimistä käytetyt ilmaukset vaihtelevat, ja nimityksiä saattaa olla useitakin samassa tekstissä: *sintti*, *pikkuneiti* ja *Elli* viittaavat kaikki samaan kissaan, kun taas ihmisistä puhutaan samassa päivityksessä koko ajan sanalla *henkilökunta* (Herra Mäykynen ja Elli-neiti 17.4.2010). Se näyttäisi tukevan yllä esitettyä ajatusta siitä, että eläimet ovat kerronnassa tärkeämpiä.

Ihmisistä käytetyt sanat vaikuttaisivat usein toimivan eläinkerronnassa etäännyttävänä elementtinä. *Henkilökunta*, *paparazzi*, *narunjatke* ja *bossi* eivät merkityksiltään kuulu lähipiiriin, kun taas *muori*, *mama*, *äiskä* ja *iskä* ovat suoraan perheenjäseniä, mutta eivät silti saa mielestäni tekstissä empaattista tulkintaa. Näyttäisi ennemminkin siltä, että omistajan nimityksillä pyritään tuomaan tekstiin ironiaa.

Ironiaa on yleensä vaikea todeta tekstistä, sillä se vaatii jonkinlaista yhteistä kokemusperää. (Kalliokoski 1996b: 52.) Ironiaa tutkinut Toini Rahtu korostaa, että ironisen merkityksen syntymiseksi pitää seuraavien komponenttien toteutua: pilkallinen tai negatiivinen sanoma on tarkoituksellista ja tiettyyn kohteeseen tai uhriin kohdistuva. Lisäksi esitystavan pitää olla moniääninen, eli jokin osioista esitetään kätkeytyä mutta kuitenkin tulkittavasti. (Rahtu 2005: 287.) Kaikki mainitut komponentit toteutuvat eläinkerronnassa esimerkiksi, kun kissan omistajaa kutsutaan termillä *henkilökunta*. Moniääninen tulkinta syntyy, koska kirjoittaja on valinnut tekstiin sanan, joka on jollain tavoin käytössä väärässä paikassa. Lukija tietää lemmikin ja omistajan todellisen suhteen, mutta ottaa osaa suhteen todellisen merkityksen kätkemiseen hyväksymällä valitun termin käytön.

Aineiston perusteella näyttäisi siltä, että ihmisten nimitykset eivät kutsu empatiaa samalla tavalla kuin eläinten nimitykset. Ihmisten nimitykset eivät vaihteile eivätkä ole niin tarkkoja kuin eläinten. Mielenkiintoista kuitenkin on se, että omistajuussuhde näyttäisi puuttuvan ainakin omaan aineistooni osuneista eläinkerronnan teksteistä. Lähimmäs omistajuutta tullaan *emäntä*-tyyppisissä nimityksissä, mutta omistajuussuhde on pääosin häivytetty muiden sanojen taakse.

5.2 Minä-kertojana ihminen

Toiseen ryhmään kuuluvat tekstit, joissa kertoja on ihminen ja jotka on kirjoitettu ensimmäisessä persoonamuodossa eli kertoja on itse osallisena kertomuksessa. Myös tällöin kyseessä on ekstrapadieettinen kertoja, mutta kertojan minä tulee tekstistä vahvemmin esiin. Genetten termein äänessä on tällaisissa tapauksissa homogeettinen kertoja. (Genette 1972: 255–256, tässä Rimmon-Kenan 1991: 121). Tässä ryhmässä kertoja on pääasiassa voimakkaasti osallisena tarinassa ja hänen minuutensa tulee tekstissä esille esimerkiksi itse viittaamalla. Kertojan näkymisen määrä vaihtelee toki sivujen ja tekstien välillä paljon. Esimerkissä 25 kertojan osallisuus tarinaan näkyy verbin persoonamuodossa kertojan viitatessa omiin tekemiinsä yksikön ensimmäisessä persoonassa: *ostin* ja *ripustinkin*. Nämä tekstit muistuttavat minusta eniten tyypillisiä päiväkirjatekstejä. Ne on kuitenkin selvästi kirjoitettu muidenkin luettaviksi.

25. Ostin Katariinaa ajatellen pienen pussillisen koirille tarkoitettuja maissike-sejä. Ne ovat malliltaan tuollaisia rinkuloita, siis juuri sopivia ripustettavaksi vähän haastavampiin paikkoihin. Ripustinkin ensimmäisen katon tikapuiden kiinnityshakaan. – – (Hamsteriblogi 18.3.2010)

Ihmisen näkökulmasta kirjoitettua minä-muotoista kerrontaa esiintyy jonkin verran blogeissa, mutta kaikkia aineistossani olevia eläimen nimellä pidettyjä Facebook-sivuja kirjoitetaan eläimen näkökulmasta – lukuun ottamatta jo ulkoisen kertojan kohdalla mainittua Rynkky Töpöhäntä -sivua. Ainoat Facebookista löytämäni ihmisen näkökulmasta kirjoitetut minä-muotoiset eläinkerronnan esimerkit ovat maatilasisivuja, eli ne kertovat yleisemmin maatilaelämästä. Niissäkin kerronta siirtyy usein ulkoiselle kertojalle, kuten tarinamaisena alkava esimerkki 26, jossa viitataan ihmiseen nimityksellä *emäntä*. Lopussa kerronta vaihtuu minä-muotoon ja kertoja viittaa itseensä käyttämällä sanoja *mua* ja *tarkoitukseni*.

26. Navetassa alkoi nopeasti kiertää huhu, että **emännän** kädessä on jälleen nähty harja. Muutamassa minuutissa ulkoilemassa olleet rouvatkin olivat jo siirtyneet sisälle ja pian navetan poikki kulki pitkä jono innokkaita harjaukseen tulijoita. Itsepäisimmät emätkin tulivat nöyränä pää maassa harjattavaksi vaikka yleensä koittavat heittää **mua** päällään ilmaan kävellessäni ruokintapöydällä. Radiosta soinut jonotusmusiikki ei kuitenkaan tuntunut miellyttävän kaikkia

sillä lopulta osa lehmistä kyllästyi odottamiseen ja kaaos oli valmis. Alunperin **tarkoitukseni** oli vain harjata nopeasti pahnat pois Hillan selästä kun näyttivät kutiavan. 😓😓

[video]

(Aikkolan Mattila 7.2.2019)

Seuraavaksi tarkastelen erityisesti tähän kerrontatyyliin osuvia empatiaa kutsuvia tai osoittavia kielellisiä keinoja. Myös aiemmassa osiossa mainittuja kielellisiä valintoja on käytössä tässä ryhmässä, esimerkiksi eläinten nimeämiseen liittyvät keinot ovat samanlaisia.

5.2.1 Huoltenkerronta

Blogeissa ja Facebook-sivuilla kerrotaan paljon myös eläinten aiheuttamista huolistakin kuten niiden sairastumisesta tai menehtymisestä. Huoltenkerrontaa on kielitieteessä tutkittu vuorovaikutuksen kannalta. Jeffersonin (1988) mukaan huoltenkerronnassa on kyse monimutkaisesta ja erilaisia vaiheita sisältävästä toimintajaksosta, jonka aikana keskustelijat siirtyvät normaalitilasta huoltenkerronnan intensiiviseen vaiheeseen ja sieltä jälleen takaisin normaalitilaan. Vaikka tekstistä vuorovaikutteisuus jää huoltenkerronnassa pois, näyttäisi kirjoitettu huoltenkerronta noudattelevan samanlaista rakennetta. Eläinkerronnan huoltenkerrontateksteissä lukija johdetaan normaalitilan kautta huoltenkerronnan jaksoon, joka sitten päätetään palaamalla takaisin normaalitilaan. Tällainen rakenne näyttäisi toistuvan esimerkiksi sairaskertomuksissa. Esimerkissä 27 jo otsikko johdattaa lukijan orientoitumaan huoltenkerrontaan. Olen lihavoanut esimerkistä lauseet, jotka aloittavat ja lopettavat varsinaisen huoltenkerrontajakson. Esimerkkiä on lyhennetty hieman poistamalla siitä muutamia lauseita osioiden sisältä.

27. Ensimmäin me vähän säikähdettiin, mutta ei ollutkaan hätää [Otsikko]

Ensimmäin, Mimmien suu on varsinainen hammaspeikon pesä. --

Mutta itse säikähdysten aihe ei löytynyt suusta vaan sydäimestä.

Mimmillä tuli anestesian aikana lieviä rytmihäiriöitä tai kuten me tohtorit tavataan sanoa: sydän oli arytminen. Tati-ihmiselle heitti samantien isot paniikit, kun tohtori tuosta mainitsi.

Sentään en alkanut pillittämään, mutta lähellä se oli. --

Toinen mahdollisuus olisi sitten tietty sydänvaiva ja sitä varten otatin

PrOBNP testin, missä siis tutkitaan sydänmarkkeriarvo. --

Se tuli takaisin normaalina.

Näin siis epäilemme Seronil olleen syynä noihin häiriöihin ja huokaisemme helpotuksesta. --

Trio MiuMau ja Herra Nilsson (12.9.2019)

Esimerkin huoltenkerrontajaksossa kuvataan siitä, mitä eläinlääkärillä tapahtui ja miten siihen reagoitiin. Jakson lopussa kerronta typistää tapahtumat ajallisesti, sillä tulosten odottamiseen käytetty aika on jätetty tarinasta kokonaan pois. Tällainen ajallinen nopeutus toimii kerronnan tehokeinona ja rakentaa jännitettyä tarinaan. Tarinan keston vaihtelu tulkitaan kohosteisena ja tärkeimmän tapahtuman lyhyt maininta voi luoda sokkivaikutelma (Rimmon-Kenan 1991:72–73). Esimerkin lopussa olevalla evaluoivalla jaksolla siirrytään takaisin kerronnan normaalitilaan. (Katso myös Karvalapset 19.12.2019).

Esimerkissä on käytetty pääasiassa minä-muotoista kerrontaa, mutta välillä kerronta etäännyttää pois minä-muodosta, kuten esimerkin lauseessa: *Tati-ihmiselle heitti samantien isot paniikit* --. Sen voisi tulkita tunnetta etäännyttävänä, mutta toisaalta kohdassa: *Sentään en alkanut pillittämään* --, kertoja avaa tunteensa suoraan kutsuen näin empatiaa. Fokalisaation muutos toteutuu tässä ensimmäisen ja kolmannen persoonan avulla tehdyllä näkökulman vaihtumisella. Se on tässä ehkä tulkittava hetkellisenä itsen tarkkailuna ulkoapäin, ei niinkään ulkoiselle kertojalle siirretystä kerrontavuorosta. Huoltenkerronnassa empatia syntyy sekä kertojan huoleen että tarinaan eläytymisen kautta.

Suru-uutiset esimerkiksi lemmikin kuolemasta poikkeavat huoltenkerronnasta siinä, että kertoja ei palauta kerrontaa enää normaalitilaan päivityksen lopussa. Tekstistä välittyvä suru on voimakasta ja lukijan on helppo eläytyä kertojan tilaan. Muutamissa löytämissäni suru-uutisissa asian kertoo lemmikin omistaja

minä-muotoisessa kerronnassa huolimatta siitä, mitä kerrontatyyppiä sivu yleisesti edustaa. Esimerkki 28 on Facebook-sivulta ja 29 on lemmikkieläinblogista. Esimerkeissä ei palata enää suru-uutisen jälkeen kerronnan normaalitilaan, joten lukija ei saa huoltenkerronnalle tyypillistä helpotuksen tunnetta, vaan ikään kuin jää suruun yhdessä kertojan kanssa.

28. Kuva 8, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Kyösti 10.11.2018)

29. Ei sanoja. [otsikko]

Aloitan ja lopetan. Pyyhin pois ja aloitan. Mutta jotenkin haluan sen kertoa kuitenkin.

[kuva]

Rakkaista rakkain, kauneista kaunein Mauno (FI*Chai-lai Sethos Adofu) lähti tänään luotamme. Äkillisesti, täysin ilman ennakkovaroitusta, ilman mitään oireita, vauhtia hidastamatta. Ilmeisesti syynä sydänkohtaus. Henkilökunta oli

paikalla, kiidatti lääkäriin, mutta mitään ei ollut enää tehtävissä. Mauno jätti meidät.

Sanoja on aika vähän, kyyneliä sitäkin enemmän. Rakastimme, niin valtavasti.

(Maukuja 3.11.2017)

5.2.2 Eläimen puheen referointi

Lähtiessäni tutkimaan eläinkerrontaa minulla oli jo alustava näkemys siitä, että eläinkerronnalle on tyypillistä kerronnan fokalisaation asettuminen usein eläimen näkökulmaan. Kun ihmiskertoja luovuttaa tekstissä äänen eläimelle niin, että se osoitetaan kielellisesti, on kyseessä referointi. Toisen puheen ja ajatusten referointiin on olemassa useita kielellisiä rakenteita, joista suora esitys edustaa voimakkaimmin mimesistä, jäljittelyä, ja kerronta puolestaan on lähimpänä diegesistä, näyttämistä (Kalliokoski 2005: 17).

Sekä tässä minä-muotoisessa että ulkoisen kertojan kerrontatyypissä näyttäisi olevan tyypillistä, että suoraa esitystä käytetään osoittamaan tekstin olevan peräisin eläimeltä. Johtoilmauksella osoitetaan, kenen puhetta tai ajatuksia referaattiosassa esitetään. Johtoilmauksena voi toimia myös kuva, tai se voi jäädä kokonaan pois. Esimerkissä 30 näkyy, miten sekä johtoilmauksilla että typografisin merkein osoitetaan, että kyseessä on eläimen puhe. Suoran esityksen alkuun on näissä esimerkeissä sijoitettu repliikkiviiva ja johtoilmaus tulee referaattiosan jälkeen.

30. Kotiväki lähtee toukokuussa Espanjaan, niin että Mörkö menee Helmille (kaverilleni) ja Helmi käy hoitamassa Geriä ja Biiliä joka päivä. - **Ja sehän passaa! sanovat gerbuliinit. - Kunhan ei ärsytä, tai tuntee sen sormessaan, Ger piipittää.** (Vipeltävät karvapallerot 8.4.2010)

Myös lainausmerkkien käyttö (esimerkki 31) tai muut typografiset keinot, kuten kursivointi (esimerkki 32), näyttävät olevan blogimerkinnöissä tyypillisiä.

31. "No mikäs tämä juttu nyt on? Jotain syötävääkö?" (Hamsteriblogi 18.3.2010)

32. *Otetaan huonot ensin: meillä on uusi imppa. Ei kiva juttu. Tykätäänkö edellisestä? Ei. Kaivattiinko siis lisää? Ei.*

No henkilökunta kaipas, kun tuolta kakkakaapista tulee kuitenkin sitä hiekkaa aina lattialle siivotessa ja aina ei jaksais roudata sitä isoa imppaa esille muuttaman hiekanmurun takia. (kursivointi alkuperäinen) (Maukuja 4.10.2009)

Erityisesti blogeissa näyttää olevan yleistä, että referointi osoitetaan selvästi edellä mainituilla keinoilla. Sen sijaan Facebookissa suorissa lainauksissa ei välttämättä ole lainkaan typografisia vihjeitä referoinnista. Johtolauseen muodostaa usein kuva ja teksti on tulkittavissa referaatiksi sen vaikutusalueella, kuten kuvassa 9. Kuvan hevoset tulkitaan tekstin sisältämien kontekstivihjeiden perusteella tekstin suoran esityksen esittäjäksi.

33. Kuva 9, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Maatila kuninkaan valtakunta 13.11.2019)

Suoran esityksen avulla lukijalle avautuu pääsy suoraan eläimen ajatuksiin ja tilaan. Vaikka tämä tietysti on vain näennäistä, on se tehokas keino herättää lukijassa

empatiaa – kutsua tämä jakamaan hetki maailmaa sellaisena kuin eläin sen kokee ja näkee. Aineistossani olevissa ihmisen näkökulmasta kirjoitetuissa merkinnöissä ei ole lainkaan epäsuoria lainauksia eläinten puheesta. Äänen antaminen lemmikkieläimelle on kohosteista ja tarkoituksellista. Tekstin tunnelataus muuttuisi olennaisesti, jos vaikka esimerkin 30 suora esitys, *Ja sehän passaa! sanovat gerbuliinit*, muutettaisiin muotoon: **Gerbuliinit sanoivat, että se passaa niille*. Jälkimmäinen esimerkki ei avaa enää lukijalle tietä suoraan lemmikin ajatuksiin, vaan fokalisaatio säilyy koko ajan kertojassa. Ihmiskertoja tulkitsee tällöin eläimen ajatukset lukijalle toisin kuin suorassa esityksessä, jossa ne välitetään lukijalle sellaisenaan – ainakin näennäisesti. Ensimmäinen teksti mahdollistaa siis empaattisen eläytymisen eläimen tunteisiin toisin kuin jälkimmäinen muokattu teksti. Suoralla esityksellä on siis selvä empatiaa kutsuva funktio. McGregor (1994, tässä Shore 2005: 67) onkin esittänyt, että suorassa esityksessä eläydytään esitettyyn tilanteeseen ja epäsuoralla esityksellä puolestaan etäännytetään siitä. Shore huomauttaa, että tämä toimii vain joissain genreissä, kuten kaunokirjallisuudessa ja suullisissa kertomuksissa. (Shore 2005: 67.)

Fokalisaatio siirtyy eläimen näkökulmaan tässä kerrontatyyppissä myös muilla kielellisillä keinoilla. Niitä analysoin tarkemmin kappaleessa 5.4.

5.3 Minä-kertojana eläin

Kolmannen ryhmän muodostavat ensimmäisessä persoonamuodossa kerrotut tekstit kuten edellisessäkin ryhmässä, mutta tämän ryhmän tekstit on kirjoitettu eläimen näkökulmasta (esimerkki 34). Tähän ryhmään kuuluu sekä blogeja että Facebook-sivuja. Erityisesti Facebookin eläinsivut painottuvat tähän ryhmään.

34. Kaikki varmaan muistaa, että tossa pari viikkoa sitten meitsille laitettiin niskaan semmoinen joku implantti. Se oli sellainen joku härveli, jolla mun uskoakseni ihmiset pystyy lukemaan koirien ajatuksia. (Ulvova peittomyllyläri 7.11.2009)

Kertojana näissä teksteissä toimii eläin, joka on useimmiten myös kertomuksen fokalisoija. Maailmaa kuvataan siis eläimen näkökulmasta käsin. Eläimen kertojaääni toimii lukijalle suorana pääsynä eläimen päänsisäiseen maailmaan ja tapaan,

jolla kertojaeläin kokee maailmaa. Tämä muodostaa tekstiin jo oletuksena empaattisen asetelman, sillä kirjoittaja asettuu tarkastelemaan maailmaa eläimen silmin. Tämä tuo tekstiin affektiivisia, empaattisia ja ironisia sävyjä, jotka syntyvät tuttuuden ja vierauden törmäyspisteessä.

5.3.1 Miten eläin puhuu?

Eläinpuheen tyyli kaikissa ryhmissä vaihtelee huolitellusta yleiskielestä erilaisiin puhutun kielen vastineisiin, joista leimallisimmin puhekieltä edustavat paikallismurretta jäljittelevät tekstit. Varsinkin aineistoni Facebook-sivujen tekstit sisältävät runsaasti puhekielisyyksiä. Yleinen ilmiö onkin, että muutamat puhekieliset ilmaukset ovat siirtyneet kirjoitettuun kieleen. Esimerkiksi possessiivisuffiksien puuttuminen ja monikon 1. persoonan *mme*-päätteisen persoonamuodon tilalla käytettävä passiivimuoto *me olemme / me ollaan*. (ISK 2004: 20 ja § 1272.)

Englanninkielisessä eläinkerronnassa lemmikeille näyttää vakiintuneen omanlaisensa, hieman yksinkertaiselta vaikuttava kieli. Tyypillisimmät päivitykset englanninkielisillä Facebook-sivuilla ovat videoita, joihin on lisätty lemmikin vuorot tekstillä. Video toimii näissäkin tapauksissa toiminnallisena johtolauseena tekstille.

Tyypillisiä muotoja englanninkieliselle eläinpuheelle varsinkin koirien kohdalla ovat esimerkiksi: *dat (that)*, *dis (this)*, *fren (friend)*, *on my dog/G (oh my God)* ja *he cold (he's cold)*. Käytössä on yleisesti myös mielenkiintoinen *do*-apuverbiä hyödyntävä lauserakenne: *doing me a frighten (frightening me)*. Tällainen kieli on alun perin lähtöisin meemeistä, mutta näyttää siirtyneen muuhunkin eläinpuheeseen (Olmsted & Sojak 2019 ja Boddy 2017.) Tällainen yksinkertaistettu eläinpuhe toimii mielestäni empatiaa kutsuvana kieliopillisena valintana. Se luo aikuisistakin koirista leikkisän ja lapsenomaisen vaikutelman.

Esimerkissä 35 on tekstejä yhdestä kultainen noutaja Tucker Budzynin Facebook-sivulle lisätystä videosta. Ne ovat kaikki koiran vuoroja keskustelussa. Sivulla on yli kaksi miljoonaa seuraajaa. (Katso myös Daisy the Newfie ja Jade the Sable GSD).

35. what's dat? / oh nos / am not scared / LORGE LOOBSTER / OH HEKK /
smol loobster did a grow / back of bruh / DAMGEROUS / WHO'S YOR
LEADER
(Tucker Budzyn 27.8.2019)

Suomessa eläinkerronalle ei näytä muodostuneen tällaista tyypillistä eläinpuhetta, jota kaikki eläimen näkökulmasta kerrotut tekstit toistaisivat. Eläinkertojen kielellä on paljon puhekielelle tyypillisiä ominaisuuksia ja murteellisuuksia. Vaikuttaa siltä, että useimmiten eläimen käyttämä puhekieli vastaa sivun kirjoittajan puhekieltä. Esimerkiksi Hilppa-sivun koirat ja emäntä käyttävät puheessaan *mie*-muotoa. Esimerkeissä 36 ja 37 on ihmisen ja koiran vuoropuhelut, joissa ei näy silmiinpistäviä eroja, paitsi isoilla kirjaimilla kirjoitettu kohta. Tämä on tyypillinen huutamista kuvaava keino internet-teksteissä. Esimerkissä 36 *siul* osuu ihmisen puheeseen ja esimerkissä 37 *mie* ja *miusta* ovat eläimen puhetta.

36. – Hilppa..
– Mmm
– Onko **siul** kaikki hyvin?
– Joojoo
– Näytät ihan muumilta.
– NOKU PITÄÄ LYSYSSÄ OLLA KU KERRANKI PÄÄSEN NÄIN LÄHELLE!
– Okei, ihan rauhassa vaan.
(Hilppa 5.1.2020)

37. – Voi ku pääsis tätilään. Ees joskus
– Joskus. Mut tänään varmaan ei...
– Miksei?
– No niillä on varmaan perhesuunnitelmia tänään.
– Mut **mieki** oon perhettä. **Miusta** tää on epäreilua.
(Hilppa 6.1.2020)

Suomalaisilla eläinkerronnan sivuilla eläinpuheella ei ole kategorisesti yhtenäisiä piirteitä, mutta sivuilla noudatetaan omia tyylillisiä valintoja. Kerronnan tyyli esimerkiksi pysyy päivityksestä toiseen johdonmukaisena. Esimerkit 38 ja 39 ovat

Seppo-koiran Facebook-sivulta parin vuoden välein, ja niistä molemmista näkyy sivun eläinpuheen vakiintunut tyyli, joka huokuu ylisanoja ja positiivisuutta.

38. Tänään oon ollut loistotuulella! Toki olin kyllä eilenkin vähintään yhtä hyvällä tuulella. Ja sitä edellisenä päivänä jne. Hienot asetelmat lähteä viikonloppun viettoon! (Seppo 18.10.2019)

39. Marraskuu hiljalleen paketissa. 📦

Pakko myöntää, että tämä on ollut ylivoimaisesti valoisin ja mukavin marraskuu, mitä oon ikinä elämässäni kokenut tänä vuonna! (Seppo 30.11.2017)

Jos Seppo-sivun esimerkkejä vertaa esimerkkien 36 ja 37 Hilppa-sivun tai esimerkkien 40 ja 41 Pertti – perseilevä labradorinnoutaja -sivun eläinpuheeseen, eivät ne muistuta tyyllillisesti lainkaan toisiaan. Myös nämä seuraavat Pertin esimerkit ovat parin vuoden välein kirjoitettuja.

40. Vähän on jo parempi mieli, parempi kai myöhään kun ei ollenkaan. Meitsi on nyt virallisesti 2 vuotta. Olin kyllä jo eilen, mutta isäntäväki koreili poissaolollaan päivänä, jolloin tulin miehen ikään. Tarjosin siivut kakusta läskipäällekin, jälkkäriks söin pizzanjämat rosiksesta. Sitten se lahja. Kehtasivat antaa mulle synttärilahjaksi pallon, joka ei hajonnut millään. Mitä iloa sellasesta lahjasta on? (Pertti 14.1.2018)

41. Kyllä ei huvittaisi lähihoitaja olla, mutta täytyy nahkapentu Jouluksi kuntoon saada, jää muuten paljon herkkuja saamatta. (Pertti 21.12.2019)

Aineistossani on myös kaksi hiukan voimakkaammin yleiskielestä poikkeava sivua, jotka molemmat ovat Facebookista. Ensimmäinen on Espanjasta tuotu rescue-koira, Vatkuli, jonka kerrontaa värittää stereotyyppinen malli huonosti suomea puhuvasta henkilöstä (esimerkit 42 ja 43).

42. Tasa aito espanjalaine astiapesetyskone. T:Vatkuli, kaynnisa nut (Vatkuli 6.10.2019)

43. Ma vietta uusi vuosi sohvala yksinaa. Kukaa ei haluta ola Vatu vieresa. Koska Vatu haisea pahale. Piereskela ja naureskela. T: Vatkuli, paikakuntase paras pommitaja nut (Vatkuli 31.12.2019)

Toinen sivu taas on Jussi Onnimanni Iironpoika (esimerkit 44 ja 45), jonka kieli on koiran omien sanojen mukaan peräisin omistajalta.

44. Kaheksan viikkosena meikkäpoikaa kyyrättiin Savosta asti Uuvellemaalle Hyvinkäälle, puhua mäläkyttämään äitän suunmukasta pohojammaata ja pitämään veispuukkia aateekoosa. (Jussi Onnimanni Iironpoika 24.2.2018).
45. Joulusetlaulut telijettiin vuojeiksi komeroon tonttujen seuraan ja tultiin mänkeisiin vähä säveltelleen uutta kevväisempää menoa. Isutsu jyystä koskettimia ja kehitteillä on nyt ensmäinen Jupsula-kipale tälle vuosikymmenelle. Me vähä meinattiin nukahtaa nojattuuntooliin kö intro-ossuus venahdi liijjan pitkäksi ja vauhikasta kertosaettä, johon voisi yhtyä itekki, ei kuulu eikä nävy. Meikkä kyllä ehotteli svenkaavia kipakoita kurkkusooloja piristykseksi tuohon isutsun renkutukseen, mutta sei ota kuuleviin korviin, haluaa tehdä tasasta rallia, vissiin jonku uneliaan virren. Noh uni tuli kyllä ja rentoreinous. Meinasin valua unissaan pää eellä laattijalle, mutta heräsin korvaan särähtävään virhenuottiin joka haisiki. Hoopon rupsu... 😊 Meijjän mänkeivissä on tunkkasta on muukikö saundi.

T. Hajunuotti-Jussi (Jussi Onnimanni Iironpoika 6.1.2020)

Näyttää siltä, että suomalaisessa eläinpuheessa nousee korostetusti esille eläimen persoona, ei niinkään se seikka, että kyseessä on eläin. Lukija voi hyväksyä eläimen persoonallisuutta tukevan tekstin, ja empaattinen eläytyminen tunnistettavaan tunnetilaan on helppoa. Mikäli lukija jostain syystä kokee vaikeaksi eläytyä eläimen puheeseen, ei synny empaattista eläytymistä. Voimakkaan murteellinen teksti saattaa olla vaikeasti ymmärrettävää, jolloin vierauden tunne voi häiritä empaattista eläytymistä, tai ehkä kokonaan estää sen. Joissain englanninkielisten päivitysten kommentteissa näkyy myös kritisointia, koska eläimestä annetaan niin yksinkertainen kuva.

5.3.2 Referointi

Eläinkertojan näkökulmasta kirjoitetuissa teksteissä on käytetty erilaisia referoinnin keinoja osoittamassa tiedon alkuperän olevan jokin muu lähde kuin eläin itse – yleensä tekstissä kuuluu eläimen omistajan ääni. Ihmiskertojan minä-muotoisissa

teksteissä on suoria lainauksia eläimeltä, mutta eläinkertojan teksteissä ihmisen ääni on usein kätkeytympi.

Aineistossani ei ole yhtään kokonaan eläimen näkökulmasta kirjoitettua blogimerkintää, jossa olisi ollut suoria lainauksia ihmiseltä. Sen sijaan epäsuoria lainauksia oli runsaasti. Näissä teksteissä fokalisaatio säilyy pääosin lemmikin näkökulmassa ja lemmikin omistajan ääni kuullaan lemmikin tulkinnan kautta kuten esimerkeissä 46 ja 47. Eläin säilyy koko ajan lukijan empatian kohteena.

46. **Emäntä sanoo, että** mun metamorfoosi **johtuis muka** vuosia kestäneestä väsytystaistelusta, mutta **en kyllä yhtään tiedä mistä se puhuu**. (Ulvova peittomyllyläri 7.11.2009)

47. Me tarvittais nyt kyllä vähän neuvontaa tässä ihmisen kasvatuksessa, kun toi matalampi meinaa olla niin hankala. Näitä kuvia ottaessaan **se taas nuputti siitä, että** karvanlähtösiä, kuraisia koiria ei sais pitää sängyssä, mutta missäs sitten, kysyn vaan. (Suklaamuru ja kermakaramelli + yks salmiakkipastilli 16.4.2010)

Facebook-sivuilta sen sijaan löytyy myös suoria lainauksia. Toisinaan tekstit on alikirjoittanut ihminen, mutta usein tiedon lähde jää lukijan pääteltäväksi.

Eläinten näkökulmasta kirjoitetuissa teksteissä on runsaasti epävarmuutta ilmaisevia episteemisiä ilmauksia sekä suoranaisia tiedon todenperäisyyttä epäileviä ilmauksia. Episteemisillä ilmauksilla arvioidaan useimmiten juuri asioiden varmuutta tai epävarmuutta. Ne liittyvät puhujan uskoon, tietoon tai päätelmiin puheena olevien asioiden mahdollisuudesta, todennäköisyydestä tai varmuudesta. Evidentiaalisuus puolestaan on episteemisen modaalisuuden laji, jolla ilmaistaan, miten puhuja on saanut tietonsa asiasta. Toisen käden tiedolla tarkoitetaan sitä, että kirjoittaja ilmaisee saaneensa tiedon joltain toiselta. Puhujan päättely puolestaan kertoo, että kirjoittaja on itse tullut johonkin päätelmään asiasta. (ISK § 1556–1557.)

Edellä olleessa esimerkissä 46 *muka* ilmaisee, että mahdollisesti epäluotettava tieto asiasta on peräisin ihmiseltä ja konditionaali *johtuis* sekä *en kyllä yhtään tiedä* -ilmaus osoittavat, että eläin ei tietäisi asiasta yhtä paljon kuin ihminen ja ehkä myös epäilee tietoa. Evidentiaalinen *muka*-partikkeli ei toimi mielestäni eläinker-ronnassa niinkään osoittamassa tiedon epäluotettavuutta, vaan osoittaa kyseessä

olevan jonkun toisen puheen referointia. *Muka* on ollut vielä 1800-luvun lopussa käytössä juuri tässä tehtävässä, eli osoittamassa jonkun toisen puhetta, mutta kie-
liopillistumisprosessi on johtanut konkreettisen merkityksen muuttumiseen abst-
raktimpaan suuntaan, jolloin *muka* on saanut asennetta kuvaavaa merkitystä (Laiti-
nen 2005: 209).

48. Kaikki varmaan muistaa, että tossa pari viikkoa sitten meitsille laitettiin nis-
kaan **semmoinen joku** implantti. Se oli **sellainen joku** härveli, jolla **mun us-
koakseni** ihmiset pystyy lukemaan koirien ajatuksia. **Kuulemma** jos koira
häviää, niin ihmiset pystyy vaan pienellä härvelillä lukemaan, että ketä se
koira oikein ajattelee. Eli **ihan selvää** ufo-teknologiaa se. (Ulvova peittomyl-
läri 7.11.2009)

Lisäksi blogimerkinnöissä käytetään runsaasti muitakin epävarmuuden ilmauksia,
kuten *semmoinen*, *joku* ja *sellainen* (esimerkki 48). Yllä olevassa esimerkissä on
myös lemmikin omaan päättelyyn perustuvaa evidentialisuutta ilmauksessa *mun
uskoakseni*. Varsin yleistä on myös *kuulemma*-sanon käyttö.

49. Seita näyttää tällä hetkellä **kuulemma** loppuun käytetyltä karvarukkaselta – –
(Suklaamuru ja Kermakaramelli 16.4.2010)
50. Se on **kuulemma** ihan kuin Omppu pienenä! (Jimin poppoo 4.3.2010)
51. Tähän on **kuulemma** syynä se, että meil on nyt niin pieni kylppäri – – (Musta
ja Harmaa 23.3.2010)

Mielestäni evidentialisten ilmausten päätehtävänä on eläinpuheessa osoittaa kir-
joittajan asettuminen eläimen asemaan, empaattinen eläytyminen eläimen näkökul-
maan. Kyseessä ei ole niinkään se, että kertoja epäilisi tietojen todenperäisyyttä.
Kirjoittajalla itsellään on luonnollisesti enemmän tietoa asioista kuin lemmikillään,
joten evidentialisten ilmausten avulla voidaan korostetusti osoittaa, että nyt puhu-
taan eläimen näkökulmasta. Tämä osoittaa, että kirjoittaja on yrittänyt asettua lem-
mikkinsä tietämyksen tasolle. Ilmaukset voivat toimia myös kutsuna empaattiseen
tulkintaan, jos lukija kokee epävarmuuden tietynlaisena pienuuden ja heikkouden
ilmaisuna. Mielenkiintoista evidentialisissa ilmauksissa on se, että niiden avulla
myös lemmikkien omistaja tuodaan tekstiin, vaikka häntä ei mainittaisi ollenkaan.
Omistajan ääni on kuitenkin havaittavissa lemmikin äänen takana. Se on ylempi ja

määräysvaltaisempi ääni, joka kertoo alemmalla tasolla olevalle lemmikille, mitä tapahtuu.

Evidentiaalistien ilmausten avulla voidaan kerrontaan tuoda myös huumoria, sillä eläimen näkökulmasta voidaan paitsi epäillä todellisuudessa varmoja asioita, myös olla varmoja todellisuudessa epätosista asioista, kuten esimerkissä 48: ***Kuulemma** jos koira häviää, niin ihmiset pystyy vaan pienellä härvelillä lukemaan, että ketä se koira oikein ajattelee. Eli ihan selvää ufo-teknologiaa se.* Väärässä olevassa koirassa on samaa yksinkertaista lapsenomaisuutta kuin aiemmin esitellyssä englanninkielisessä koirien kielessä. Se toimii mielestäni samalla tavalla empatiaa kutsuvana kielellisenä valintana. Lukija tietää eläimen oletukset ja tiedot vääriksi, mutta suostuu hyväksymään ne tosiksi eläimen maailmankuvasta katsottuna. Väärinkäsitykset avaavat mahdollisuuden leikinomaiseen eläytymiseen eläimen mieleen, vaikka samalla ihminen tunnistaa eläimen oletetun ajatusmaailman olevan virheellinen ja kapeampi kuin omansa.

5.3.2 Nimeäminen

Eläimen näkökulmasta kerrotuissa teksteissä kiinnostavia ovat ihmisten nimitykset ja se, miten eläin nimittää itseään. Ihminen, yleensä eläimen omistaja, kirjoittaa niissä itsestään tai lemmikistään eläimen näkökulmasta. Tekstissä on jo valmiina empaattinen lähtökohta, koska kirjoittaja orientoituu katsomaan maailmaa eläimen silmin. On kuitenkin syytä pohtia, kenen näkökulma todellisuudessa tekstistä näkyy. Vaikka tekstin esittäjä on eläin, näkyy tekstissä voimakkaasti tekijän eli ihmisen ääni.

Hyvin yleistä näyttää olevan, että lemmikit nimittävät ihmisiä samantyyppisillä nimityksillä kuin ulkoisen kertojan kohdalla: *emäntä* (esimerkki 46), *äittä* ja *isutsu* (esimerkki 45).

Ihmisen nimityksiä ovat myös erään lemmikkieläinblogin *korkeempi* ja *matalampi*, joita käyttävät perheen koirat omalla äänellään tapahtuvassa kerronnassaan.

52. Niin me sitten lakattiin kyselemästä toltta **matalammalta** mitään, mitä se voisi kieltää. Kaikki pissahätäjutut ja nälkäasiat tarttee kyllä hoitaa sen kautta, kun

toi **korkeempi** on vähän kovakorvanen, mutta kyllä se **matalampi** semmoset jutut ihan hyvin hoitaa.. (Suklaamuru ja Kermakaramelli 16.4.2010)

Esimerkin 52 metonyymiset ilmaukset *korkeempi* ja *matalampi* laittavat pohtimaan sitä, kenen näkökulmasta ne oikeastaan on esitetty. Nimet kuvaavat todennäköisesti ihmisten pituuseroa, joka ihmisten silmin onkin varmasti helposti havaittavissa. Toisaalta, jos maailmaa katsotaan koiran näkökulmasta, pieni pituusero ei ehkä ole niin olennaista. Joka tapauksessahan koira on se, joka on kaikkein matalimmalla. Tässä voisikin pitää eläimen näkökulmaa näennäisenä. Sen läpi näkyisi tekstin todellinen näkökulma, joka onkin ihmisen hallussa. Toisaalta koirien säkäkorkeutta käytetään yleisesti määrittämään koirien rotuominaisuuksia, joten ehkä pituuden käyttäminen toimii myös ihmisten erottelussa. *Korkeempi* ja *matalampi* voisivat olla myös arvoasteikon mittareita, mikä voisi olla myös motivoitua eläinten näkökulmasta katsottuna, mutta en pidä sitä tekstin sisällön perusteella todennäköiseltä vaihtoehdolta.

Ihmisen nimityksistä näkyy minusta voimakkaasti nimenomaan ihmisen ääni ja ihmisen suhde eläimeen. Nimitykset saattavat toimia myös empatiaa torjuvina, sillä kaikki lukijat eivät välttämättä sitoudu hyväksymään sitä ehdotusta, että ihminen olisi eläimen isä tai äiti. Tällöin empaattinen asettuminen eläimen tilaan rikkoutuu, koska se ei vastaa lukijan omaa ymmärrystä asiasta. Jos taas lukija on valmis hyväksymään nimityksen, hän kykenee esteettä asettumaan hetkellisesti eläimen tilaan. Tällöin lukija tunnistaa ja hyväksyy eläimen sekä tämän vanhemman suhteen vertaamalla sitä omaansa.

Kuten ulkoisen kertojan kohdalla, myös tässä ryhmässä eläinten nimitykset vaihtelevat paljon ja teksteissä käytetään kuvailevia ilmauksia. Esimerkiksi Seppo-sivun minä-kertoja käyttää itsestään toisinaan tilanteeseen sopivia metaforia kuten kurahaalariäijä ja junaäijä. Päivitykseen liittyvissä kuvissa Seppo poseeraa kurahaalarit päällä tai matkustaa junassa. Molempia nimityksiä näyttää käytetyn sivuilla ainakin muutamia kertoja.

53. No se on **kurahaalariäijä** moro! (Seppo 25.3.2019)

54. **Junaäijä** tässä toivottelee hyvää viikonloppua kaikille! (Seppo 9.11.2019)

Joillakin eläinsivuilla on tapana allekirjoittaa jokainen päivitys, vaikka tekstin esittäjänä olisikin joka kerta sama eläin. Näissä allekirjoituksissa eläimen nimitykset vaihtelevat sen mukaan, millaisesta päivityksestä on kyse. Usein vaikuttaa siltä, että nimityksessä on mukana huumoria, ja eläin nimittää itseään tilanteeseen sopivalla kuvailulla. Vatkuli-sivun koira antaa itselleen välillä hyvinkin pitkiä ja kuvaavia lisäyksiä nimeensä.

55. Veli Kaappi ola nut sairastuslomala. Syoda antiloopeja ja aiti puhdistaa haa- vasta. Menea aidale pullistelemaa ilpeksele. Ei viisasta. Metsamirri vetasta hernes nenasee ja huitasta tassula. T: **Vatkuli, puolusta oma reviri myos muta tule ajoina pois** (Vatkuli 30.12.2019)

56. Ma vietta uusi vuosi sohvala yksinaa. Kukaan ei haluta ola Vatu vieresa. Koska Vatu haisea pahale. Piereskela ja naureskela. T: **Vatkuli, paikakuntase paras pommitaja** (Vatkuli 31.12.2019)

Esimerkeissä 57 ja 58 näkyy puolestaan Jussi Onnimanni Iironpoika -sivun kahden päivityksen päättävät allekirjoitukset.

57. – – Noh uni tuli kyllä ja rentoreinous. Meinasin valua unissaan pää eellä laat-
tijalle, mutta heräsin korvaan särähtävään virhenuottiin joka haisiki. Hoopon
rupsu... 😊 Meijjän mänkeivisä on tunkkasta on muukikö saundi.
T. **Hajunuotti-Jussi** (Jussi Onnimanni Iironpoika 6.1.2020)

58. **Hoopo on sylykkyvauvva**. Kah, isutsu ottiki yhtäkkiä meikän syltiin ja **mik-
rosiru** jäi laattijalle nuolemaan näppejään. Vinku ja räähky minireesnevit lie-
komärkinä niinkö olis maailmojellloppu tullu 😊😊😊 Sen viiksetki väpätti
pettymyksestä ja myrtynty alahuuli retkotti polovisa asti. En kestäny kauvvvaa
kahtua, saati kuunnella sitä porraamista ja juonittelua vaan vaajin päästä laat-
tialle! Isutsu nappas tuon **vikisevän tintturan** sitte sylykkyyn. Meikkä meni
maate palijaalle etteisen lattialle, rappasin munia, pierrä ryttyytin ja röyhtäsin
päälle. Oon **äijä** enkä mikkään **sylykkyvaava** kuulikko.
T. **Jottain raijjaa-Jussi** (Jussi Onnimanni Iironpoika 16.1.2020)

Jussi kuvailee itseänsä esimerkissä 58 myös termillä *äijä* ja tekee nimityksellä sel-
keän eron perheen toiseen koiraan. Jussi kutsuu sivullansa perheen toista koiraa
Hessua usein *Hoopoksi*, ja tässä esimerkissä Jussia pienempi koira saa myös meta-
forat *sylykkyvauvva*, *mikrosiru* ja *vikisevä tinttura*. Tällainen sisarusten naljailua

muistuttava sanailu on tyypillistä sivuilla, joilla esiintyy useampi kuin yksi koira. Yleensä äänessä oleva eläin käyttää toisesta eläimestä lievästi halventavia nimityksiä. Pertti – perseilevä labradorinnoutaja kutsuu perheen vanhempaa koiraa *Läskipääksi*.

59. Noni, noni, **Läskipäällä** on kaamea miessilmätulehdus ja jouduttiin eristykseen. Eikä paljo edes perseilty! (Pertti – perseilevä labradorinnoutaja 28.9.2019)

Varsinkin näissä eläimen toisista eläimistä käyttämissä nimityksissä säilyy fokaliisaatio koko ajan puhujaeläimen näkökulmassa. Kekseliäät ja hauskat kuvailut kertovat myös eläimen tunnetilasta varsinkin niissä päivityksissä, jossa nimitykset vaihtelevat paljon. Ne avaavat lukijalle mahdollisuuden asettua eläimen tilaan ja saavuttaa tilanteessa kuvattu tunne.

5.3.5 Muut affektiiviset ilmaukset

Nimitysten lisäksi eläinkerronnassa käytetään runsaasti muitakin affektiivisia ilmauksia. Affektiivisilla ilmauksilla puhuja kuvaa tunteitaan tai asenteitaan: ”Affektien ilmaukset voivat olla sanojen lisäksi foneemeja, suffikseja, taivutusmuotoja, sijamuotoja, johdoksia tai morfosyntaktisia konstruktioita ja ilmetä syntaksissa esimerkiksi lausetyypeinä tai subjektin tai finiittiverbin läsnä- ja poissaolona.” (Tieteen termipankki 2020). Affektiivisia ovat esimerkiksi äänteellisesti motivoidut sanat, jotka kuvailevat tai jäljittelevät ääntä. Ne ovat ekspressiivisiä, eli niihin sisältyy asennoitumista ilmaiseva elementti, joka ohjaa lukijan tulkintaa kertojan näkökulmasta. Affektiivisuus on käsitettävä osaksi kontekstia, jonka osanottajia ovat puhuja ja kuulija. (ISK § 1707.) Affektiivinen sanasto muuttuu herkästi ja muodostaa uusia johdoksia, eli affektiiviset ilmaukset ovat hyvin produktiivisia (Karlsson 2004: 236). Affektiivisia muunnelmia on runsaasti myös lastenkielellä (Häkkinen 2006: 112 ja 117).

Affektiiviset sanat ovat eläinkerronnassa usein verbejä, joilla kuvataan tekemistä erittäin kuvailevasti. Ne osuvat erityisesti näihin eläimen näkökulmasta kerrottuihin teksteihin, koska usein kyseessä on jokin eläimen tekemä asia. Usein

tällaiset affektiiviset ilmaukset näyttävät ketjuuntuvan teksteissä ja värittävät samassa yhteydessä olevia muitakin sanoja.

60. Toiseen voi **mönkiä** ja sieltä **väijyä** ja **täppäillä** kaveria (Maukuja 4.10.2009)
61. Pyyhkeen sisällä **möhelletään, möyritään, myllerretään, yritetään järsiä** –
–. (Tohtori Myllerrys 1.4.2010)
62. Hoopo on sylykkyvauvva. Kah, isutsu ottiki yhtäkkiä meikän syltiin ja mikro-siru jäi laattijalle nuolemaan näppejään. **Vinku ja rääky** minireesnevit liekomärkinä niinkö olis maailmojellloppu tullu 😊😊😊 Sen viiksetki **väpätti pettymyksestä ja myrtynty alahuuli retkotti** polovisa asti. En kestäny kauvvvaa kahtua, saati kuunnella sitä **porraamista ja juonittelua** vaan vaajin päästä laattialle! Isutsu nappas tuon vikisevän tintturan sitte sylykkyyn. Meikkä meni maate palijaalle etteisen lattialle, **rappasin munia, pierrä ryttytin ja röyhtäsin** päälle. Oon äijjä enkä mikkään sylykkyvaava kuulikko. T. Jottain raijjaa-Jussi (Jussi Onnimanni Iironpoika 16.1.2020)

Affektiivisten sanojen joukossa on myös deminutiivisia johdoksia (esimerkki 63). Verbien lisäksi affektiivisia sanoja voivat olla myös muiden sanaluokkien sanat.

63. Mut meillä onkin pienet sievät **tassuttimet**. (Musta ja Harmaa 23.3.2010)

Kirjoitetussa kielessä affektiivisia ilmauksia ovat myös huuto- tai kysymysmerkki, kolme pistettä ja ajatusviiva (Tieteen termipankki 2020). Nettikielessä isoilla kirjaimilla kirjoitettu teksti tulkitaan huutamiseksi, eli se on voimakas affektin ilmaus.

Affektiiviset ilmaukset toimivat eläinkerronnassa kohosteisina elementteinä. Ne luovat tekstiin usein tuttavallisuutta ja leikillisyyttä. Vaikka kerronta aiemmassa esimerkissä 62 onkin näennäisen ärtynyttä, lukija osaa tulkita sen lämmenhenkiseksi naljailuksi eikä todelliseksi vihanpidoksi. Affektiiviset ilmaukset toimivat tekstissä ohjaavina merkkeinä, joiden avulla lukijan on helpompi päästä tekstin tunnelmaan ja samastua kertojan tunnetilaan, jolloin empaattinen eläytyminen on mahdollista.

Affektiivisia ilmauksia on kaikissa edellä esittelemissäni kerronnan ryhmissä, mutta erityisen paljon niitä näyttäisi kertyvän näihin eläimen näkökulmasta kerrottuihin teksteihin. Vaikuttaa siltä, että eläimen näkökulmasta käsin on helppo kuvata tunteita ärsytyksestä riehakkaaseen iloon.

5.3.6 Huoltenkerronta

Huoltenkerrontaa käsittelevä laajemmin osiossa, jossa minä-kertojana oli ihminen. Myös eläinkertojen sivuilla on huoltenkerronnan tyyppejä päivityksiä, mutta aiheeseen osuneet tapaukset olivat hyvin eri tyyppejä kuin ihmiskertojen selkeästi huoltenkerronnaksi tulkittavat tekstit. Eläimen huoltenkerrontaa näyttää värittävän huumori ja jopa ironia. Seuraava esimerkki on Pertti – perseilevä labradorinnoutaja -sivulta, jossa kerrotaan Pertin vakavasta sairastumisesta jälkikäteen tiedotteen muodossa. Tiedotteen mallina toimii sekä visuaalisesti että sisällöllisesti virallinen mediatiedote. Perttiä kuvaillaan sivulla toisinaan tasavallan perseilijänä.

64. Kuva 10, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Pertti – perseilevä labradorinnoutaja 16.5.2019)

[kuvan teksti]

Tasavallan Perseilijä Pertti J. K. Pasasen terveydentilaa koskeva tiedote

Tasavallan Perseilijä Pertti J. K. Pasanen on sairastunut vakavasti ollessaan Hauhon Maa- ja Kotitalous Urosten seminaarimatalla täysihoitola Mummolassa Nurmijärvellä.

Viikon pituisen seminaarimatka loppuvaiheessa täysihoitola Mummolan henkilökunta havaitsi Tasavallan Perseilijän yleistilan heikentyneen huolestuttavasti. Mummolan henkilökunta toimitti Tasavallan Perseilijän välittömästi asiantuntevaan hoitoon Vantaan Evidensiaan. Tasavallan Perseilijälle päivystyksessä suoritetuissa tutkimuksissa havaittiin välitöntä leikkaushoitoa vaatinut suolitukos. Tasavallan Perseilijälle suoritettussa suolistoleikkauksessa tehtiin löydös ohutsuolen alueelta. Löydös vaikuttaa jonkinlaiselta eläimen jalalta ja on mahdollisesti ollut Tasavallan Perseilijän suolistossa jo jonkin aikaa. Leikkauksen jälkeen Tasavallan Perseilijä siirrettiin tehohoitoon, josta hänet vuorokauden kuluttua kotiutettiin. Tasavallan Perseilijä kiidätettiin virka-autollaan virka-asunnolleen, jossa toipuminen on lähtenyt hyvin käyntiin.

Tasavallan Perseilijä vähentää viran hoitoon liittyviä tehtäviä parin viikon sairaaloman ajaksi. Tasavallan Perseilijä ja kanslia esittää syvimmat kiitoksensa koirahoitola Mummolan ammattitaitoiselle henkilökunnalle henkensä pelastamisesta sekä Vantaan Evidensian henkilöstölle, kirurgille ja teho-osaston sekä heräämön hoitajille erinomaisesta hoidosta.

Kunnioittaen,

Tasavallan Perseilijä, Hauhon pormestari, Pertti Juhani Kalervo Pasanen

Tasavallan Perseilijän kanslia

Tasavallan Perseilijä Pertti J. K. Pasanen

(Pertti – perseilevä labradorinnoutaja 16.5.2019)

Tekstin ironia syntyy moniäänisestä esitystavasta (ks. Rahtu 2005: 287), jossa uutinen koiran sairastumisesta on sijoitettu virallisen tiedotteen muottiin. Esitystapa muistuttaa Tasavallan presidentin tiedotetta, jonka tyyliä ja lauserakenteita teksti noudattaa. Ironia ja huumori kohdistuu Perttiin itseensä, mikä voidaan havaita esimerkiksi lauseesta: *Löydös vaikuttaa jonkinlaiselta eläimen jalalta ja on mahdollisesti ollut Tasavallan Perseilijän suolistossa jo jonkin aikaa*. Huumorin ja ironian keinoin on mahdollista etäännyttää tapahtuman vakavuutta, jolloin teksti ei myöskään kutsu empatiaa samalla tavalla kuin intensiivinen huoltenkerrontajakso. Mielestäni ainakaan tässä esimerkissä ironia ei torju empatiaa kokonaan, mutta koska näkökulma on *perseilijän kanslialla*, lukijan empatia ei kohdistu omistajaan vaan uhrina kuvattuun koiraan, joka on siis myös ironia kohde.

Huoltenkerronnaksi laskettavia kertomuksia ei eläinkertojien blogeista aineistooni osunut sattumalta, mutta löysin kuitenkin etsimällä yhden esimerkin. Esimerkissä on lihavoituna lauseet, joilla siirrytään huoltenkerrontaan ja siitä pois.

65. Kuono turvoksissa [otsikko]

[kuva]

Meidän ihmiset väittää, että mulla on tapana työntää kuononi vähän joka paikkaan ja varsinkin semmoisiin, minne sitä ei kaivata. No, tänään siitä piirteestä oli mulle hyötyä, sillä muuten en olis päässy mukaan synttäreille.

Alusta kerrottuna se juttu meni näin: Metsälenkillä mä otin taas yhteen muutaman ampparin kans ja ne siivekkäät voitti(niitä oli enemmän). Mun kuono alkoi sit turvota siitä kohtaa, mihin joku öttiäinen oli pistänyt. Kotona matalampi huolestui kovasti, varsinkin kun korkeempi ei osannu sanoo mikä siihen oli purassu. Olishan se voinu olla vaikka käärme.

Niin mä sit pääsin mukaan juhlille (että ne vois vahtii mun kuonoa ja kattoo pitääkö mut viedä lääkäriin) ja sain paljo rapsutuksia (mutten yhtään kakkua. Höh) ja turvotuskin laski kuonosta ennenku päästiin takas kotiin. Ei hullumpi keikka. Taidan ihan surutta jatkaa kuononi tunke-
mista kaikkiin jänniin paikkoihin.

(Suklaamuru ja kermakaramelli + yks salmiakkipastilli 5.8.2012)

Tässäkin esimerkissä huoltenkerrontaa on sävytetty huumorilla, joka syntyy huolettomasta asenteesta, joka koiralla on asiaan. Toisin kuin asiasta huolestuneet ihmiset, kertojalle itselleen asia ei tuottanut huolta. Ihmisten äänet näkyvät tekstissä selvästi monessa kohtaa: *Meidän ihmiset väittää, matalampi huolestui, korkeempi ei osannu sanoo, ne vois vahtii – – ja kattoo.* Koska ihmisten äänet ovat niin esillä tekstissä ja niistä tulee esiin todellista huolta, kutsuvat ne samalla empatiaa. Lukija voi samastua välillä huolettomaan koiraan tai huolestuneeseen ihmiseen, vaikka varsinkin tekstin alussa kerrotaan, että asiat tulevat ratkeamaan parhain päin.

5.4 Muita yleisiä empatiaa kutsuvia keinoja

Yllä esiteltyjen kertojatyyppeihin liittyvien empatiaa kutsuvien ja osoittavien kielellisten keinojen lisäksi eläinkerronnassa käytetään muutamia yhteisiä

empaattisesti motivoituneita kielellisiä piirteitä. Käsittelen niitä tässä viimeisessä kappaleessa erillisinä, sillä ne eivät rajoitu mihinkään tiettyyn kertojatyyppiin.

5.4.1 Nollapersoonaa

Nollapersoonallisella virkkeellä tarkoitetaan virkettä, jossa subjekti jää ilmaise-matta, vaikka se kuulukin verbin valenssiin (VISK § 193). Rakenteeltaan nollaper-soona käyttäytyy yksikön kolmannen persoonana tavoin, mutta sillä on kuitenkin aina inhimillinen tarkoite kuten 1. ja 2. persoonalla. Nollapersoonarakenne voidaan tulkita geneerisenä tai tietyn henkilön tulkintana. (Laitinen 1995: 338 ja 354).

Nollapersoonaa tutkinut Lea Laitinen painottaa rakenteen mahdollistavan samastumisen ja osallistumisen: ”Nolla tarjoaa lausuman intensionaalisessa kehyk-sessä paikan, johon kuka tahansa ihmisistä voi halutessaan astua: tässä mielessä sen viittaus on aina arbitraarinen ja epäspesifi. Mutta tuon paikan tunnistaminen ja sii-hen samastuminen merkitsee itsensä määrittelemistä persoonaksi, potentiaa-liseksi puhetapahtuman osallistujaksi.” (Laitinen 1995: 344). Nollapersoonaa on siis rakenne, joka avaa empaattisen eläytymisen paikan vuorovaikutuksessa. Nollaper-soonaa käytetään eläinkerronnassa runsaasti, ja sitä esiintyy kaikissa edellä esitte-lemissäni kerrontatyypeissä.

66. Kaksivaiheinen laatikko on ollut tosi suosittu. **Toiseen voi mönkiä ja sieltä väijyä ja täppäillä kaveria**, toiseen taas henkilökunta tekee asiat hankalaksi ja heittelee raksuja sinne koloon ongittavaksi. **Ettei muka saisi sapuskaa niin helpolla, että vaan lautaselle mätkästään.**

[kuva]

(Maukuja 4.10.2009)

Esimerkin 66 kerronnassa fokalisaatio siirtyy ulkoisen kertojan hallusta liha-voidussa lauseessa *Toiseen voi mönkiä* kissan näkökulmaan. Kontekstissa on sel-vää, että vaikka tarkoitetta ei ilmaista, kyseessä täytyy olla kissa. Rakenne avaa lukijalle mahdollisuuden heittäytyä kissan tilaan – se kutsuu empaattista eläyty-mistä. Kaunokirjallisuudessa nollapersoonan avulla rakennetaankin vapaata epä-suoraa kerrontaa, joka tuo esiin romaanihenkilön oman äänen (Jaakola 2006: 174).

Fokalisaatio siirtyy sen jälkeen hetkeksi ulkoiselle kertojalle ja palaa kissan haltuun esimerkin lopussa. Toinen lihavoitu kohta *Ettei muka saisi* sisältää ensin päälauseessa nollapersoonarakenteen ja sitten sivulauseessa passiivin. Tämä on siitä mielenkiintoinen kohta, että se kutsuu lukijaa samastumaan tilanteeseen ja samalla referoi kissanomistajan tarkoitusta ruokailun hankaloittamisesta. *Muka*-sana toimii tässä sekä kuulopuheen että epätoden asian merkinä. Esimerkki ikään kuin kutsuu lukijan mukaan todistamaan omistajan toimet vääriksi. Sivulauseen passiivirakenne *lautaselle mätkästään* sisältää jo niin paljon omistajan ääntä, että se siirtää fokalisaation omistajalle. Koko blogipäivityksestä huomaa kuitenkin, että passiivia ei ole varattu vain omistajan äänelle, vaan molempien, ihmisten ja kissojen, näkökulmaan siirrytään sekä nollan että passiivin avulla (ks. Maukuja 4.10.2009).

Minä-muotoisessa kerronnassa nollapersoonaa taas voi toimia ikään kuin henkilön sisäisenä ajatuksena.

67. Viimeinen tirppana ei oikein ollut yhteistyökykyinen mutta 85% varmuudella oli tyttö eli sitten olisi 3 tyttöä ja 2 poikaa. Akkavalta siis. **Täytynee tarkistaa tuo sitten seuraavalla käsittelykerralla.** (Kutrin höpötyksiä 13.3.2010)

Verbi on potentiaalin preesensmuodossa, joka ilmaisee todennäköisyyttä ja mahdollisuutta sekä on tulkittavissa futuuriseksi (VISK 1597). Tässä yhteydessä lause toimii ikään kuin muistutuksena itselle tulevaisuutta varten. Se ei ole geneerinen vaan viittaa selvästi kertojaan itseensä. Tällaiset verbialkuiset nollapersoonat tulkitankin yleensä joksikin tietyksi puheaktipersoonaksi (Laitinen 1995: 341). Samalla lauseessa on kuitenkin nollapersoonan kautta lukijalle avoinna mahdollisuus samastua kertojaan ja osallistua asiaan seuraavalla kerralla. Esimerkin 68 nollapersoonaa tulkitaan myös niin, että tässä viitataan puhujaan.

68. – **Voi ku pääsis tätilään.** Ees joskus – –
(Hilppa 6.1.2020)

Saman tyyppisesti eläinkerronnassa toimii myös A-infinitiivikonstruktio, joka toistuu usein Pertti – perseilevä labradorinnoutaja -sivun päivityksissä, kuten esimerkeissä 69 ja 70 nähdään. Infinitiivimuoto sisältää inhimillisen toimijan tarkoituksen,

vaikka se ei ole persoonainen konstruktio ja siltä puuttuu subjekti ja verbin persoona-, tempus- ja modustaivutus (Herlin & Visapää 2011: 21).

69. Kyllä **ei tarvita** tänne mitään pentuja (Pertti 18.1.2020)

70. Kyllä oli vuosi sitten paljon enemmän lunta!

Huvita kohta tämmönen marraskuukaan! (Pertti 28.11.2019)

Erityisesti näyttää toistuvan sanapari *Huvita kohta*. Sitä on käytetty sivulla 67 kertaa 4. marraskuuta 2017 ja 19. tammikuuta 2020 välisenä aikana. Jossain päivityksissä mukana on myös kieltoverbi *Ei huvita kohta*, ja muutaman kerran sanapari on muodossa *kohta huvita*.

5.4.2 Passiivi

Edellisten nollapersoonasten esimerkkien lisäksi myös passiivilauseet ovat blogimerkinnöissä runsaassa käytössä. Passiivisessa lauseessa subjekti jää taka-alalle (ISK § 1313). Jaakola kirjoittaa: ”Passiivi toimii kerronnan intensiivistämiskeinona, joka kutsuu lukijaa samaistumaan fokalisoijan tai fokalisoijien näkökulmaan” (Jaakola 2006: 177). Passiivinen lause keskellä muuta tekstiä piilottaa tekijöiden määrän varsinkin, jos tekstissä aiemmin esitelty subjekti on jo epämääräinen kuten *henkilökunta*. Passiivi korostaa myös toistuvuuden tunnetta ja lisää dramaattista vaikutusta kuten esimerkissä 71.

71. Henkilökunta astuu ulos makuuhuoneesta ja katselee ympärilleen. Amos makoilee kaikessa rauhassa nojatuolilla. Hänellä ei näyttäisi olevan hätää. Tuskin Elliott Amoksen takia oli hädissään. **Luodaan yleiskatsaus** ympäri kämppää, eikä mitään poikkeavaa näy. Elliott pyörii rauhattomana ympäriinsä ja johdattaa emännän lopulta keittiön puolelle. Ruokailualueen lähistöllä on jotain tummaa lattialla. **Valot laitetaan** päälle ja paljastuu, että kappas vain, kakkaa. Yksi pieni kiinteä papana siinä nököttää nätisti keskellä lattiaa.
(Balineesiprinssi 7.2.2010)

72. Pyyhkeen sisällä **möhelletään, möyritään, myllerretään, yritetään järsiä** niin pyyhettä kuin pyyhkijää ja **nautiskellaan** välillä kuono pitkällä.
(Tohtori Myllerry 1.4.2010)

Passiivi siis tekee äänessä olijasta määrittelemättömän ja kutsuu lukijan jakamaan kokemusta kertojan kanssa. Kahden edellisen esimerkin passiivilauseissa ei ole mitään kielellistä indikaattoria siitä, kuka niissä on äänessä. Lukijan pitää päätellä kontekstista, puhuuko tekstissä ihminen vai eläin. Kirjoittaja voi passiivia käyttämällä osoittaa samaistuvansa lemmikkiinsä. Hän voi esittää itsensä lemmikin kanssa samana yksikkönä. Samalla passiivi avaa lukijalle pääsyn tarinaan ja mahdollistaa empaattisen samaistumisen. Passiivin avulla empatia voi siis kohdistua keeneen tahansa passiivilauseen taka-alalla olevaan subjektiin.

Aina ei kertojan ääni paljasta, kuka todellisuudessa on äänessä. Näin lukijalle aiheutuu päänvaivaa varsinkin sellaisissa blogeissa, joissa kertojana voi toimia sekä ihminen että lemmikki. Esimerkissä 73 lukija saattaa ensin lukea tekstiä ihmisen näkökulmasta, mutta vaihtaa eläinfokalisoijaan, kun ymmärtää, että kyseessä onkin lemmikin ääni.

73. Me siis ollaan nyt oikeasti taas kotona. Huh helpotus, oli nimittäin niin kova lumimyräkkä viime yönä kotimatalla. Autossahan meillä oli ihan lämmin, mutta siinä siirtyessä sisältä autoon – vaikka oltiin viltin allakin piilossa – niin väkisin huomattiin se myrsky. (Jimin poppoo 4.3.2010)

Edellisessä esimerkissä lukija saattaa lukea tekstiä melko pitkällekin ennen kuin näkökulma paljastuu. Viimeistään esimerkin kolmas virke ohjaa lukijan oikeaan. Riippuu tietysti lukijan tottumuksesta, millä tavalla hän lukee tekstin. Toisia epämääräisyys saattaa ärsyttää, mutta toisaalta oivallus voi myös palkita lukijan.

5.4.3 Demonstratiiviset ilmaukset

Kieliopillisia ja leksikaalisia aineksia, joiden avulla sidotaan ilmaus kontekstiinsa eli aikaan ja paikkaan, kutsutaan deiktisiksi elementeiksi. Verbien kohdalla tämä tarkoittaa persoonapäätteitä ja tempusta. Deiktisiä nomineja taas ovat persoona- ja demonstratiivipronominit. Myös esimerkiksi aikaa ja paikkaa kuvaavia proadverbeja (*silloin, täällä, tässä*) ja ajanilmauksia (*nyt, kohta*) sekä proadjektiiveja (*sellainen, tuollainen*) käytetään deiktisesti. Samoin deiktisiksi voidaan tulkita jo tässä luvussa aiemmin mainittu nollapersoona ja passiivi, sillä niiden tarkoitteet ovat tulkittavissa kontekstissa. (ISK § 1423.)

Demonstratiivipronominien sekä demonstratiivisten proadverbien ja proadjektiivien suhdetta empatiaan ei ole suomen kielessä vielä tutkittu. Minusta vaikuttaa siltä, että niiden välillä on merkittävä suhde. Empatiatutkimuksen mukaan oma keho on aina välttämättä ”tässä”, kun taas muut subjektiivisesti omasta näkökulmastani katsotut oliot ovat ”tuolla”. Husserlin mukaan omaan kehoon ei voi ottaa etäisyyttä, vaan se on aina maailman suuntautumisen nollapiste. (Husserl & Strasser 1950, tässä Ruonakoski 2011: 58.) Omasta itsestämme katsottuna voimme ajatella, että *minä olen tässä*. Jotta voimme ymmärtää, mitä toinen ihminen tarkoittaa samalla lauseella, tarvitsemme ainakin jonkinlaista alustavaa empatiakykyä. Sen kautta voimme ymmärtää toisen ihmisen tilan ja olemassaolon samankaltaiseksi kuin oman itsemme. Käsitämme toisen ihmisen tarkoittavan itseään ja omaa tilaansa maailmassa lauseella *minä olen tässä*, vaikka meistä katsottuna *hän on tuossa*. Toki vasta toisen sisäisen tilan hetkellinen ymmärtäminen ja sen erottaminen omasta maailmasta toisi kokonaisen empaattisen ymmärryksen, mutta deiktiset elementit näyttäisivät sisältävän runsaasti mahdollisuuksia empatian kokemiseen.

Kuvassa 11 on tyypillinen vuoropuheluna esitetty päivitys Facebook-sivulta. Se koostuu pelkistä referaattiosista, eli johtoilmauksia ei ole kirjoitettu. Ainoana johtoilmauksena toimii kuva. Kertojääänet sekoittuvat toisiinsa niin, että ilman kontekstia lukijan on vaikea tietää, kuka on äänessä. Sivun seuraajat toki pysyvät nopeasti päästelemään, että tässä keskustellaan korvien asennosta.

74. Kuva 11, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Hilppa 14.11.2019)

Esimerkin deiktisen demonstratiivipronomini *tämän* puhekielinen versio *tää* ja sen pohjalta muodostettu pro-sana *tämmöset* johdattavat lukijaa etsimään sanojen viittaussuhdetta kuvasta. Deiktisten keinojen tehtävänä on kiinnittää vastaanottajan huomio johonkin hänen huomiopiirissään olevaan (ISK § 1424). Nimenomaan deiktinen ilmaus *tämmöset* ohjaa lukemaan lauseen ”*Siskolla on tämmöset.*” kuvan vaikutusalueella, jolloin myös muut keskustelun vuorot voidaan päätellä. Esimerkin *tää* ja *tämmöiset* voidaan tulkita myös anaforisina ilmauksina, jos tarkasteluun otetaan sivun muodostama jatkuva kertomus, jossa asiasta on jo kerrottu aikaisemmin. Anaforiset ilmaukset viittaavat johonkin asiaan, joka on tekstissä tai puhetilanteessa ollut jo aiemmin esillä. Ero deiktisen ja anaforisen käytön välillä ei aina ole yksitulkintaista, vaan joissakin tapauksissa kumpikin tulkinta käy. (ISK § 1424.)

Deiktinen ilmaus *tässä* voikin ikään kuin vetää tekstin vastaanottajan tilanteeseen, jossa deiktinen ilmaus on lausuttu. Esimerkin vuoropuhelussa deiksis voi ohjata vastaanottajaa eläytymään koiran näkökulmaan, mutta toisaalta

esimerkistä tulee vahvasti tunnelma, jossa vastaanottaja katsoo yhdessä lemmikin omistajan kanssa koiraan. Empatiakykynsä kautta lukija pystyy eläytymään kuvaushetken osallistujien tilaan.

5.4.4 Yleisön puhuttelu

Kaikkien jo esitettyjen ryhmien kertojat osoittavat toisinaan puheensa suoraan lukijalle eli yleisölle. Tämä tapa näyttäisi minusta olevan yleisempi Facebookissa, mikä saattaa johtua Facebookin vuorovaikutteisemmasta roolista. Sivun seuraajat ovat läsnä eri tavalla kuin blogeissa. Yleisölle kommentointia näyttäisi esiintyvän eniten eläimen näkökulmasta kirjoitetuissa teksteissä, mutta se saattaa johtua siitä, että Facebook-sivujen kertojanäkökulma on yleensä eläinkertojan.

Yleisö ei yleensä ole osallisena tarinassa, vaan sijaitsee kertomuksen yläpuolella, on siis ekstrapadiegeettinen yleisö – jokin näkymätön taso, jonka toivotaan lukevan kertomusta. Genetten mukaan yleisön ja kertojan tulisi olla samalla kerroksen tasolla (Genette 1972: 265, tässä Rimmon-Kenan 1991: 132). Eläinkerronnassa kertoja voi esimerkiksi kommentoida saamiaan palautteita ja viestejä (esimerkki 75), tervehtiä lukijoita tai pyytää anteeksi (esimerkki 76) tai pyytää lukijoilta jotain muuta (esimerkki 77). Tällöin yleisöstä tulee näkyvä myös kertomuksessa (Rimmon-Kenan 1991: 133).

75. Mäykynen ja Elli ovat huolestuneet, koska heidän **blogikirjoituksiaan on kovasti kaivattu**, mutta saamaton henkilökunta onnistuu aina keksimään jotain muka tärkeämpää tekemistä kuin kaksikon sähellysten blogiraportointi.

Jopa Suomen bengalikissat ry on saanut sähköpostitse tiedustelun kaksikon kuulumisista, joten eiköhän henkilökunnankin ole nyt aika ryhdistäytyä. (Ulkoinen kertoja. Mäykynen ja Elli-neiti 28.12.2013)

76. **Tervehdys kaikille!** ☺ Oli tarkoitus pitää pari viikkoa jonkinlaista hiljais-eloja somesta mutta viimeisimmästä päivityksestä on vierähtänyt näköjään jo neljä kuukautta, **pahoittelut siitä!** – – (Minä-kertojana ihminen. Aikkolan Mattila 11.7.2019)

77. Popopet ry on nyt erityisen avun tarpeessa, joten määki aattelin kantaa korteni kekoon. Tulosa on hyväntekeväisyysshuutokauppa. **Olokaapa kuulolla,**

koitetaan laittaa pikaseen rattaat pyörimään. **Ennen sitä pienetki lahajotukset Popopetille on arvokkaita** (Eläin minä-kertojana. Sämpy 9.11.2019)

Koska blogeihin ja Facebook-sivuihin liittyy vuorovaikutuksen mahdollisuus, on yleisön ajatus jossain määrin aina mukana kertomuksessa. Yleisöön vetoaminen tarjoaa lukijalle tilaisuuden samastua puhuteltuun yleisöön. Kertoja ei puhuttele todellista lukijaa, vaan kuvitteellista yleisöä. Kun lukija asettuu empaattisesti yleisön asemaan, hän voi kokea, että puhuttelu on tarkoitettu juuri hänelle. Esimerkin 75 kohdalla lukija voi siis samastua hetkeksi siihen joukkoon yleisöä, joka on kaivannut kissojen kuulumisia, ja voi yleisönä ottaa vastaan esimerkin 76 pahoittelut tai esimerkin 77 kehotukset.

Yleisön puhuttelu voi mahdollistaa empatian myös siksi että, esimerkiksi suora avunpyyntö tai tunteiden paljastaminen herättää helposti empaattisia tunteita lukijassa. Se toimii vetoomuksena ymmärtää kertojan tilanne ja tunne.

78. Kuva 12, kuvakaappaus Facebook-sivulta (Vaasan kissatalo 25.10.2019)

Katseen ja suoraan yleisölle kohdennetun avunpyynnön voiman voi huomata Vaasan kissatalon Facebook-päivityksestä esimerkissä 78. Lukija voi tunnistaa kissan hämmentyneen ja huolestuneen ilmeen ja voi kuvitella itsensä samaan tilaan, verkon taakse erotettuna ainoasta tuntemastaan perheestä.

6 Lopuksi

Eläinkerronnassa eläimet esitetään aktiivisina toimijoina, joilla on oma tahto, ajatukset ja ääni. Koska eläinkerronnassa on hyvin usein mukana eläimen oma ääni, voi lukija tarkastella maailmaa eläimen näkökulmasta käsin. Jotta lukija voisi hyväksyä tällaisen eläimen näennäisen näkökulman, täytyy hänen ottaa osaa kielelliseen leikkiin – solmia tavallaan empaattinen sopimus tekstin ja sen vuorovaikutusyhteisön kanssa. Eläinkerronnan maailmassa on mahdollista, että eläin purkaa tunteitaan ja ajatuksiaan internetin välityksellä lukijoilleen. Jos lukija ei kykene solmimaan tällaista sopimusta, ei empaattista reaktiota voi syntyä. Tämä tuo eläinkerrontaan tietynlaista empaattista painoa, jota monet empaattiset kielelliset keinot vahvistavat. Kaikki keinot eivät aktivoidu jokaisessa tutkimusaineistoni esimerkissä, mutta aineistoni kaikissa teksteissä oli käytössä joitain tai jopa useita empatiaa kutsuvia ja ilmaisevia kielellisiä keinoja.

Kerrontamuoto itsessään on eläytymistä kutsuva kielellinen valinta. Eläinkerronnassa yksittäiset merkinnät voidaan lukea kertomuksina, mutta varsinkin Facebook-päivityksissä on yleistä, että ne ovat lyhyitä huomioita – eivät niinkään kokonaisia kertomuksia. Facebook-sivuja voidaankin lukea jatkuvina kertomuksina. Kerrontaa täydennetään kuvilla, joilla on merkittävä yhteys tekstin kanssa. Kuvat voidaan usein tulkita johtolauseiksi, jolloin koko tekstireferaatti on niiden vaikutusalueella. Kuvat edesauttavat empaattisten reaktioiden syntymistä, sillä niiden avulla on helpompaa samastua eläimen keholliseen tilaan.

Olin alustavasti jakanut kertomukset kolmeen ryhmään sen mukaan, kuka niissä toimii pääasiallisena kertojana. Ensimmäiseksi tutkin ulkoista kertojaa, joka kertoo tarinaa mutta ei välttämättä osallistu siihen itse. Tässä tarkkailin erityisesti eläinten ja ihmisten nimeämistä, sillä nimeäminen on yksi kielellinen keino, jolla fokalisointi tekstissä ilmaistaan. Fokalisointi puolestaan mahdollistaa empaattisen eläytymisen kertomuksen henkilön sisäiseen maailmaan. Nimeämisen kautta tulevat näkyviin myös kertojan asenteet kertomuksen henkilöitä kohtaan.

Toisessa kerrontatyypissä on minä-kertojana ihminen. Tässä kerrontamuodossa tutkin huoltenkerrontaa, joka yleisimmin näyttäisi toteutuvan omistajan äänellä. Huoltenkerronta toimii eläinkerronnassa empatiaa kutsuvana keinona. Tässä

ryhmässä korostui myös eläimen puheen referointi, joka kaikissa aineistoni esimerkeissä oli suoraa esitystä. Se korostaa mielestäni sitä, että eläimen puhe esitetään korostettuna. Suoran esityksen avulla lukijalle avautuu myös mahdollisuus eläytyä empaattisesti eläimen näkökulmaan.

Kolmas kerronnan ryhmä on mielestäni kiinnostavin, sillä siinä on minäkertojana eläin. Tässä kerrontatyypissä eläimen omistaja asettuu eläimen näkökulmaan ja sitä kautta tulkitsee maailmaa. Kerrontamuoto on siis itsessään jo erittäin empatiapainotteinen. Eläimen omistajan puheet referoidaan usein epäsuorana esityksenä, eli niitä värittää eläimen tulkinta puheista. Tässä ryhmässä oli myös muita empatian ja näkökulmanvaihdon kielellisiä merkkejä, kuten jo ensimmäisessä ryhmässä tarkemmin tutkimani kertomuksen henkilöiden nimeäminen. Evidentiaaliset ilmaukset toimivat tässä kerrontatyypissä kielellisinä keinoina, joilla kirjoittaja osoittaa puhuvansa eläimen äänellä. Myös tässä ryhmässä on huoltenkerronnaksi tulkittavia esimerkkejä, mutta niissä korostuu joko huumori tai huoleton asenne onnettomuutta kohtaan.

Lopuksi tutkin kaikissa eläinkerronnan muodoissa toistuvia keinoja, joiden avulla avautuu mahdollisuus empatiaan. Nollapersoonaa, passiivi ja demonstraatiiviset ainekset toimivat samankaltaisesti, eli ne avaavat lukijalle mahdollisuuden ottaa osaa kuvattuun tilanteeseen. Ne luovat tekstiin tavallaan empaattisen ikkunan, jonka kautta lukija pääsee osallistumaan kuvailtuihin tapahtumiin ja eläytymään henkilöihin empaattisesti. Myös lukijan puhuttelu on yleistä kaikissa yllä mainitsemisani ryhmissä. Se mahdollistaa vetoamisen suoraan lukijaan, jolloin lukija voi samastua tekstissä esitettyyn yleisöön.

Aineistoni perusteella näyttäisi siltä, että eläinkerronta sisältää runsaasti erilaisia keinoja, joilla empatiaa osoitetaan tai kutsutaan. Se, miten paljon empatiaa tekstit herättävät lukijassa, riippuu tietysti lukijasta ja siitä, miten paljon hän jakaa yhteistä kokemusmaailmaa aiheiden kanssa.

En ole tutkimuksessani ottanut huomioon blogimerkintöihin tulleita kommentteja, sillä se ei tämän tutkimuksen puitteissa tuntunut mahdolliselta. Kommentteissa on kuitenkin erittäin mielenkiintoisia piirteitä, ja niiden sisältämästä empatiasta voisi tehdä kokonaan oman tutkimuksensa. Nopealla tarkastelulla voidaan

huomata, että usein erittäin affektiivisiin kirjoituksiin tulee runsaasti kommentteja. Tätä havaintoa tukee myös Johanna Someron pro gradu -tutkielma (2009: 99).

Tutkimukseni avaa runsaasti mahdollisuuksia lisätutkimukseen. Tällainen runsaasti empaattista asennoitumista mahdollistava eläinkerronta on hyvää tutkimuspohjaa ja aineistoa myös empatiaa laajemmin avaavalle tutkimukselle. Seuraavaksi olisikin kiintoisaa selvittää, miten esimerkiksi demonstratiivisten elementtien empaattinen ulottuvuus toimii muissa teksteissä ja kielessä yleensä. Empatian ja demonstratiivipronominien yhteyttä ei ole vielä tutkittu Suomessa. Tämän tutkimukseni ja muun viime aikoina tehdyn tutkimustyön pohjalta uskon, että empatia kytkeytyy kieleen hyvin perustavanlaatuisesti. Kun ymmärrämme kielen empaattisen aspektin, ymmärrämme myös kieltä entistä paremmin.

Erityisen kiinnostavaa olisi jatkaa tutkimusta eläinkerronnasta myös muissa konteksteissa. Voisi esimerkiksi tutkia sitä, miten eläimistä yleensäkin puhutaan mediassa ja kirjallisuudessa, ja onko näillä tutkimukseni eläinkerrontaan perustuvilla päätelmillä jotain yhteistä muiden kontekstien eläinkerrontaan. Emme vielä tiedä kaikkea siitä, mitä eläimet tuntevat tai millaisiin kognitiivisiin prosesseihin ne ovat kykeneväisiä. Viimeaikainen tutkimus on kuitenkin osoittanut, että monet aiemmat käsityksemme ovat olleet väärä. Kun ymmärryksemme eläinten sisäisestä maailmasta muuttuu, muuttuuko myös meidän suhtautumisemme eläimiin? Tutkimukseni perusteella saadaan yksi näkökulma siihen, miten ihmiset tulkitsevat eläimiä. Eläinkerronnan kirjoittajat kutsuvat lukijaa eläytymään siihen maailmaan, jossa eläimellä on aktiivinen rooli tunteiden ja ajatusten esittäjänä. Empatian avulla pystymme ylittämään lajien rajat ja asettumaan ainakin mielikuvituksemme avulla hetkeksi toisen elävän olennon näkökulmaan. Se voi muuttaa koko suhteemme eläimiin.

Aineisto

Blogit

BALINEESIPRINSSI 7.2.2010

<http://balineesiprinssi.blogspot.com/2010/02/hataa-karsimassa.html> Viitattu 18.4.2010.

HAMSTERIBLOGI 18.3.2010

<http://hiiru.blogspot.com/2010/03/katariinan-paanvaiva.html> Viitattu 18.4.2010.

HAMSTERIPÄIVÄKIRJAT 27.11.2009

<http://hamsteripaivakirjat.blogspot.com/2009/11/etuluukku-avain-vapauteen.html> Viitattu 18.4.2010. Ei luettavissa 19.12.2019

HERRA MÄYKYNEN JA ELLI-NEITI 17.4.2010

<http://maykynen.blogspot.com/2010/04/ylailmojen-catwalk.html> Viitattu 18.4.2010.

JIMIN POPPOO 4.3.2010

<http://www.kissanpaivia.com/blog/?p=4668> Viitattu 18.4.2010. Ei luettavissa 20.4.2020.

KARVALAPSET 19.12.2019

<http://karvalapset.blogspot.com/2007/12/eik-vielkn.html> Viitattu 25.11.2019.

K-BLOGI – KOKO LAILLA KISSAMAISESTI 18.3.2010

<http://kokolailla.blogspot.com/2010/03/kevattuulia.html> Viitattu 18.4.2010.

— 14.4.2010

<http://kokolailla.blogspot.com/2010/04/paivan-asut.html> Viitattu 18.4.2010.

KUN KISSA TULI TALOON

<http://mirrin.blogspot.com/> Viitattu 20.1.2020

— 5.1.2009

<http://mirrin.blogspot.com/2009/01/toistaiseksi-nimetn.html> Viitattu 18.4.2010.

KUORTIN BLOGI 7.5.2010

<http://kuortti.wordpress.com/2010/05/07/onko-tama-kevat/> Viitattu 17.5.2010.

KUTRIN HÖPÖTYKSIÄ 13.3.2010

<http://kutri.vuodatus.net/blog/2458139/2-poikaa-ja-3-tyttoja-/> Viitattu 18.4.2010.

MAUKUJA 9.4.2008

<http://maukuja.blogspot.com/2008/04/pitk-odotus.html> Viitattu 15.2.2020.

— 4.10.2009

<http://maukuja.blogspot.com/2009/10/hyvia-uutisia-ja-huonoja-uutisia.html> Viitattu 18.4.2010.

— 3.11.2017

<http://maukuja.blogspot.com/2017/11/ei-sanoja.html> Viitattu 15.2.2020.

MUSTA JA HARMAA 23.3.2010

<http://miumau.wordpress.com/2010/03/23/50/> Viitattu 18.4.2010.

SUKLAAMURU JA KERMAKARAMELLI + YKS SALMIAKKIPASTILLI

<http://lapparit.blogspot.com/> Viitattu 20.1.2020.

— 16.4.2010

<http://lapparit.blogspot.com/2010/04/karvarukkanen-kainalossa.html> Viitattu 18.4.2010.

— 5.8.2012

<http://lapparit.blogspot.com/2012/08/kuono-turvoksissa.html> Viitattu 17.1.2020.

TOHTORI MYLLERRYYS 1.4.2010

<http://tohtorimyllerrys.blogspot.com/2010/04/kuivausoperaatio.html> Viitattu 18.4.2010. Ei luettavissa 20.4.2020.

TRIO MIUMAU JA HERRA NILSSON 12.9.2019

<http://triomiumau.blogspot.com/2019/09/ensin-me-vahan-saikahdettiin-mutta-ei.html> Viitattu 25.11.2019.

ULVOVA PEITTOMYLLÄRI 7.11.2009

<http://peittomyllari.wordpress.com/2009/11/02/kyborgi-tahvon-paluu/> Viitattu 18.4.2010.

VIPELTÄVÄT KARVAPALLEROT 8.4.2010

<http://karvapallerot.blogspot.com/2010/04/vanhuus-alkaa-painaa-mutta-vauhti-ei.html> Viitattu 18.4.2010.

WILLICON BLOGI 12.5.2010

<http://willicon.blogspot.com/2010/05/tanskantuliainen.html> Viitattu 16.5.2010.

Facebook

AIKKOLAN MATTILA 7.2.2019

<https://www.facebook.com/aikkolanmattila/videos/2305662966380595/> Viitattu 19.12.2019.

— 11.7.2019

<https://www.facebook.com/aikkolanmattila/photos/a.219381071959966/466090317289039/?type=3&theater> Viitattu 19.12.2019.

DAISY THE NEWFIE

<https://www.facebook.com/daisythenewfie> Viitattu 6.1.2020.

HILPPA 14.11.2019

<https://www.facebook.com/Hilppavonpersio/photos/a.2188716471416332/2439504619670848/?type=3&theater> Viitattu 6.1.2020.

— 5.1.2020

<https://www.facebook.com/Hilppavonpersio/photos/a.2188716471416332/2490404411247535/?type=3&theater> Viitattu 6.1.2020.

— 6.1.2020

<https://www.facebook.com/Hilppavonpersio/photos/a.2188716471416332/2491408647813778/?type=3&theater> Viitattu 6.1.2020.

JADE THE SABLE GSD

<https://www.facebook.com/jadethesablegsd/> Viitattu 6.1.2020.

JUSSI ONNIMANNI IIRONPOIKA 24.2.2018

<https://www.facebook.com/jussionnimanni/photos/a.1174719092543064/2083534394994858/?type=3&theater> Viitattu 8.1.2020.

— 6.1.2020

<https://fi-fi.facebook.com/jussionnimanni/photos/a.1174719092543064/3258740234140929/?type=3&theater> Viitattu 8.1.2020.

— 16.1.2020

<https://fi-fi.facebook.com/jussionnimanni/photos/a.1174719092543064/3283310735017212/?type=3&theater> Viitattu 17.1.2020.

KYÖSTI 10.11.2018

<https://www.facebook.com/kyostivonpersio/photos/a.290956791080012/1235656786610003/?type=3&theater> Viitattu 8.12.2019.

MAATILA KUNINKAAN VALTAKUNTA 12.10.2019

<https://www.facebook.com/626961977779420/photos/a.627450071063944/693041927838091/?type=3&theater> Viitattu 16.11.2019.

— 13.11.2019 [https://www.facebook.com/perma-](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=719519795190304&id=626961977779420)

[link.php?story_fbid=719519795190304&id=626961977779420](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=719519795190304&id=626961977779420) Viitattu 19.12.2019.

PERTTI – PERSEILEVÄ LABRADORINNOUTAJA 14.1.2018

<https://fi-fi.facebook.com/pertti.perseileva.labradorinnoutaja/photos/a.827840290708068/953587988133297/?type=3&theater> Viitattu 8.1.2020.

— 16.5.2019

<https://www.facebook.com/pertti.perseileva.labradorinnoutaja/photos/a.823264494498981/1295437077281718/?type=3&theater> Viitattu 7.12.2019.

— 28.9.2019

<https://www.facebook.com/pertti.perseileva.labradorinnoutaja/photos/a.827840290708068/1428945893930835/?type=3&theater> Viitattu 17.1.2020.

— 28.11.2019

<https://www.facebook.com/pertti.perseileva.labradorinnoutaja/photos/a.827840290708068/1460598080765616/?type=3&theater> Viitattu 19.1.2020.

— 21.12.2019

<https://fi-fi.facebook.com/pertti.perseileva.labradorinnoutaja/photos/a.827840290708068/1484846791674078/?type=3&theater> Viitattu 8.1.2020.

— 18.1.2020

<https://www.facebook.com/pertti.perseileva.labradorinnoutaja/photos/a.827840290708068/1515175715307852/?type=3&theater> Viitattu 19.1.2020.

POLIISI KISSA AAMU 6.11.2019

<https://www.facebook.com/268662220217864/photos/a.323062164777869/824829491267798/?type=3&theater> Viitattu 7.12.2019.

RYNKKY TÖPÖHÄNTÄ 15.10.2019

<https://www.facebook.com/rynkkytostari/photos/a.777114992387769/2411013955664523/?type=3&theater> Viitattu 7.12.2019.

SEPPO 30.11.2017

<https://www.facebook.com/sepposheltti/photos/a.1080617035298515/1964609290232614/?type=3&theater> Viitattu 16.11.2019.

— 25.3.2019

<https://www.facebook.com/sepposheltti/photos/a.1080617035298515/2677464295613773/?type=3> Viitattu 17.1.2019.

— 9.11.2019

<https://www.facebook.com/sepposheltti/photos/a.1080617035298515/3138257076201157/?type=3&theater> Viitattu 17.1.2019.

— 18.10.2019

<https://www.facebook.com/sepposheltti/photos/a.1080617035298515/3086289438064588/?type=3&theater> Viitattu 16.11.2019.

— 16.11.2019

<https://www.facebook.com/sepposheltti/> Viitattu 16.11.2019.

SÄMPY 9.11.2019

<https://www.facebook.com/sampycat/posts/3119259338089510> Viitattu 19.12.2019.

TUCKER BUDZYN 27.8.2019

<https://www.facebook.com/tuckerbudzyn/videos/377139436305491/UzpfSTE4NDIzMDU0NDk0MDc5NjI6MjE3Nzc1MzAyNTg2MzIwMQ/> Viitattu 16.11.2019.

VAASAN KISSATALO 25.10.2019

<https://www.facebook.com/kissatalo/posts/2620176118087595> Viitattu 17.1.2020.

VATKULI 6.10.2019

<https://www.facebook.com/962169417305177/photos/a.962182120637240/1167379893450794/?type=3&theater> Viitattu 17.1.2020.

— 10.10.2019

https://www.facebook.com/pg/Vatkuli-962169417305177/about/?ref=page_internal Viitattu 10.10.2019.

— 30.12.2019

<https://www.facebook.com/962169417305177/photos/a.962182120637240/1244618282393621/?type=3&theater> Viitattu 17.1.2020.

— 31.12.2019

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1245776938944422&id=962169417305177&__tn__=-R Viitattu 8.1.2020.

Lähteet

ALASILTA, ANJA 2009: *Blogi tulee töihin*. Helsinki: Infor.

ALA-RÖYSKÖ, JENNI 2013: *Empatia aikakauslehtien lääkäripalstoilla*. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

BODDY, JESSICA 2017: Dogs Are Doggos: An Internet Language Built Around Love For The Puppies. 23.4.2017. – NPR. <https://www.npr.org/sections/alltech-considered/2017/04/23/524514526/dogs-are-doggos-an-internet-language-built-around-love-for-the-puppies>. Viitattu 8.1.2020.

CAFFI, CLAUDIA & JANNEY, RICHARD 1994: Toward a pragmatics of emotive communication. – *Journal of Pragmatics* 22 (3–4) s. 325–373.

EISENLAUER, VOLKER & HOFFMANN, CHRISTIAN 2010: Once upon a blog – storytelling in weblogs. Teoksessa Christian R. Hoffmann (toim.): *Narrative revisited – telling a story in the age of new media*. s. 79–108. Amsterdam–Philadelphia: John Benjamins Pub. Company.

FAIRCLOUGH, NORMAN 1995: *Critical discourse analysis. The critical study of language*. London: Longman.

GENETTE, GÉRARD 1972: *Figures: 3*. cop. Seuil.

GOFFMAN, ERVING 1981: *Forms of talk*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

GUSTAFSSON, MIA 2009: *Vauvaan viittaaminen äitien välisessä verkko-keskustelussa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

HAAKANA, MARKKU & KALLIOKOSKI, JYRKI 2005: *Referointi ja moniäänisyys*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

HALLIDAY, M.A.K. 1978: *Language as social semiotic*. London: Edward Arnold

— 1985: Systemic background. Teoksessa James D. Benson & William S. Greaves (toim.): *Systemic perspectives on discourse, volume 1. Selected theoretical papers from the 9th International Systemic Workshop* s. 1–15. Norwood: Ablex.

HEIKKILÄ, ELINA 1996: Taskusta pilkottaa Neuvostopassi – Preesens sanomalehti uutisten kuvatekstissä. Teoksessa Jyrki Kalliokoski (toim.): *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. Kieli 9 s. 98–130. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

HEIKKINEN, VESA 2007: Tekstejä, tutkijoita ja tekstintutkijoita. – *Puhe ja kieli*, 27:1, s. 1–7. <https://journal.fi/pk/article/view/5125/4627> Viitattu 4.12.2019.

— 2012: Teksti. Teoksessa Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela (toim.): *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 59–66. Tallinna: Gaudeamus.

HERLIN, ILONA; LAUKKANEN, EMMI; MÄKINEN, MARIA; SALMINEN, JUTTA & VISAPÄÄ, LAURA 2011: *Kieli ja empatia*. Kielen opissa 9. Helsinki: Unigrafia.

HERLIN, ILONA & VISAPÄÄ, LAURA 2011: Mitä on empatia ja mikä sen suhde kieleen? Teoksessa Ilona Herlin, Emmi Laukkanen, Maria Mäkinen, Jutta Salminen & Laura Visapää (toim.): *Kieli ja empatia*. Kielen opissa 9 s. 7–28. Helsinki: Unigrafia.

HINTIKKA, KARI A. 2007: *Web 2.0 – johdatus internetin uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin*. Helsinki: TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry. Myös <http://www.tieke.fi/julkaisut/> Viitattu 17.5.2010.

HUSSERL, EDMUND & STRASSER, S 1950: *Husserliana: Gesammelte Werke. Bd. 1, Cartesianische Meditationen und pariser Vorträge*. Haag: Nijhoff.

HÄKKINEN, KAISA 2006 [1990]: *Mistä sanat tulevat – suomalaista etymologiaa*. 3. painos. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

HÄKKINEN, SARI 2011: Miksi meno ei maistunut? Empatia urheilujournalismissa. Teoksessa Ilona Herlin, Emmi Laukkanen, Maria Mäkinen, Jutta Salminen & Laura Visapää (toim.): *Kieli ja empatia*. Kielen opissa 9 s. 29–44. Helsinki: Unigrafia.

ISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

ITKONEN, ESA 2008: Concerning the role of consciousness in linguistics. – *Journal of Consciousness Studies* 15 (6) s. 15–33.

JAAKOLA, MINNA 2006: Pussikaljaromaanin ääniä. Teoksessa Taru Nordlund, Tiina Onikki-Rantajääskö & Toni Suutari (toim.): *Kohtauspaikkana kieli – näkökulmia persoonaan, muutokseen ja valintoihin* s. 163–181. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

JEFFERSON, GAIL 1988: On the Sequential Organization of Troubles-Talk in Ordinary Conversation. – *Social Problems* 35 (4) s. 418–441.

JUVONEN, RIITTA; VIRTANEN, MIKKO & VOUTILAINEN, EERO 2012: Fenistisen tekstilajitutkimuksen suuntia. Teoksessa Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen,

Petri Lauerma, Ulla Tiilikä ja Mikko Lounela (toim.): *Genreanalyysi – tekstilajit tutkimuksen käsikirja* s. 453–469. Gaudeamus. Tallinna.

KALLIOKOSKI, JYRKI 1996a: Johdanto. Teoksessa Jyrki Kalliokoski (toim.): *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. Kieli 9 s. 8–36. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

— 1996b: Kieli, tunteet ja ideologia uutistekstissä – näkymiä tekstilajien historiaan ja nykyisyyteen. Teoksessa Jyrki Kalliokoski (toim.): *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. Kieli 9 s. 37–97. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

— 2005: Johdanto. Teoksessa Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.): *Referointi ja moniäänisyys* s. 8–42. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

KALLIOPUSKA, MIRJA 1990: *Empatia – tie ihmisyyteen*. 3. painos. Helsinki: Kirjayhtymä.

KARLSSON, FRED 2004 [1994]: *Yleinen kielitiede*. Uudistetun laitoksen 2. painos. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.

KILPI, TUOMAS 2006: *Blogit ja bloggaaminen*. Helsinki: Readme.fi.

KIVI ALEKSIS 2004 [1890]: *Seitsemän veljestä*. <https://www.gutenberg.org/files/11940/11940-8.txt> Viitattu 30.3.2020.

KOMPPA, JOHANNA 2006: Urheilutunnelmaa. Teoksessa Salla Kurhila & Anne Mäntynen (toim.): *Tunnetta mukana – kirjoituksia Jyrki Kalliokosken 50-vuotispäivän kunniaksi*. Kieli 17 s. 74–90. Helsinki: Helsingin yliopisto, Suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

KORKALAINEN, MARIA 2002: *Myötäelämisen dynamiikkaa – affiliaation kutsuminen, tarjoaminen ja torjuminen nuorten naisten omakohtaisessa kokemukseronnassa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

KOSKIMIES, RAFAEL 1949: *Yleinen runousoppi*. Helsinki. Otava.

KUIKKA, LEENA 2009: Lehtimainoksen multimodaalisuus. Teoksessa Vesa Heikkinen (toim.): *Kielen piirteet ja tekstilajit – vaikuttavia valintoja tekstistä toiseen* s. 37–62. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

LAAKSONEN, SALLA-MAARIA; MATIKAINEN, JANNE & TIKKA, MINTTU 2013: Tutkimusotteista verkosta. Teoksessa Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.): *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino. <https://www-ellibslibrary-com.libproxy.helsinki.fi/reader/9789517685115/preview> Viitattu 5.12.2019.

LABOV, WILLIAM 1977 [1972]: *Language in the Inner City. Studies in the Black English Vernacular*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

LAITINEN, LEA 1995: Nollapersoonaa. – *Virittäjä* 99(3) s. 337–358.

Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/virittaja/article/view/38803>. Viitattu 15.1.2020.

— 2005: Puhetta puheesta – kirjoittamalla. Miten 1800-luvulla referoitiin? Teoksessa Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.): *Referointi ja moniäänisyys* s. 188–223. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

— 2006: Zero person in Finnish: a grammatical resource for construing human reference. Teoksessa Lyle Campbell & Marja-Liisa Heelasvuo (toim.), *Grammar from the human perspective: Case, space, and person* s. 209–231. Amsterdam: Benjamins.

— 2009: Vapaus ja järjestys – eläinten kielioppi Seitsemässä veljeksessä. Teoksessa Jaakko Yli-Paavola & Pekka Laaksonen (toim.): *Tulinuija –Aleksis Kiven seuran albumi* s. 115–131. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

LAKOFF, GEORGE & JOHNSON, MARK 1999: *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books.

LUUKKA, MINNA-RIITTA 2000: Näkökulma luo kohteen: diskurssintutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.): *Kieli, diskurssi & yhteisö* s. 133–160. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, soveltavan kielentutkimuksen keskus.

— 2002: M.A.K. Halliday ja systeemis-funktionaalinen kielitiede. Teoksessa Hannele Dufva & Mika Lähteenmäki (toim.): *Kielentutkimuksen klassikoita* s. 89–123. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

MCGREGOR, WILLIAM 1994: The grammar of reported speech and thought in Gooniyandi. – *Australian journal of linguistics* 15 s. 63–92.

— 1997: *Semiotic grammar*. Oxford: Oxford University Press.

MOT = MOT Kielitoimiston sanakirja 2.0 © Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Kielikone Oy. Viitattu 19.4.2010.

MOT = MOT Kielitoimiston sanakirja © 2018 Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Viitattu 21.2.2020.

OLMSTED, CAROLYN & SOJAK, CAMERON 2019: *Doing Me an Educate: An Overview of Meme Linguistics*. 19.4.2019, University of Colorado Boulder. <https://www.colorado.edu/linguistics/2019/04/19/doing-me-educate-overview-meme-linguistics>. Viitattu 8.1.2020.

ONIKKI, TIINA 2000: Mistä mieli merkityksen tutkimukseen? Kognitiivisen kielentutkimuksen merkitysnäkemyksestä. Teoksessa Anu Airola, Heikki J. Koskinen, Veera Mustonen (toim.): *Merkillinen merkitys* s. 85–115. Helsinki: Gaudeamus. Oy Yliopistokustannus University Press Finland. Opiskelijakirjaston verkkojulkaisu 2005. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10224/3528/onikki85-114.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 5.12.2019.

PERÄKYLÄ, ANSSI 2001: Erving Goffman: sosiaalisen vuorovaikutuksen rakenteet. Teoksessa Vilma Hänninen, Jukka Partanen & Oili-Helena Ylijoki (toim.): *Sosiaalipsykologian suunnannäyttäjiä* s. 347–364. Tampere: Vastapaino.

PÖNTYS, MIKKO 2000: Ja asetelma oli hyvin blaa-blaa-blaa. Teoksessa Seija Aalto, Laura Nieminen, Tiina Onikki-Rantajääskö, Päivi Tonteri, Marja Vuorilampi & Liisa Väyrynen (toim.): *Kielen kirjoja – tekstintuntemus tutuksi* s. 8–21. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

RAHTU, TOINI 2005: Vilin pilkka. Teoksessa Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.): *Referointi ja moniäänisyys* s. 282–335. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

RIMMON-KENAN, SHLOMITH 1991 [1983]: *Kertomuksen poetiikka*. Suom. Auli Viikari. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. [*Narrative Fiction: Contemporary Poetics*. London and New York, Methuen.]

ROUTARINNE, SARA 2011: Keskustelupuheen johtolauseiden kielioppia. Teoksessa Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.): *Referointi ja moniäänisyys* s. 83–113. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

RUONAKOSKI, ERIKA 2011: *Eläimen tuttuus ja vieraus. Fenomenologisen empatiateorian uudelleentulkinta ja sen sovellus vieraslajisia eläimiä koskevaan kokemukseen*. Helsinki: Tutkijaliitto.

SALONEN, NIINA 2016: *Empatia lapsettomuutta käsittelevissä internetkeskusteluissa*. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

SHORE, SUSANNA 2005: Referoinnista projektioon ja metapresentaatioon. Teoksessa Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.): *Referointi ja moniäänisyys* s. 44–82. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

SOMERO, JOHANNA 2009: *Mikä blogimerkinnässä provosoi kommentin*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

SOSIAALINEN MEDIA OPETUKSESSA 2018: <http://www.sosiaalinenmedia-opetuksessa.com/> Viitattu 5.12.2019.

STANFORD ENCYCLOPEDIA OF PHILOSOPHY 2019: Empathy <http://plato.stanford.edu/entries/empathy/>. Viitattu 5.12.2019

TELKÄNRANTA, HELENA 2015: *Millaista on olla eläin?* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

TIETEEN TERMIPANKKI 2020: Kielitiede: affektinen ilmaus. Tarkka osoite: [https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:affektinen ilmaus](https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:affektinen_ilmaus). Viitattu 17.1.2020.

VIRTARANTA, PERTTI 1976: *Tyrvään murrekirja*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

VISAPÄÄ, LAURA 2014: Itsenäiset infinitiivit affektin ja empatian konstruktioina. – *Virittäjä*, 117 (4). Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/virittaja/article/view/9465> 30.3.2020.

VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoersio, viitattu 21.5.2010. Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7